

Teollisuus
s.6

Kauppa
s.12

Palvelut
s.16

Pirkanmaan talous

**Toimialojen nykytila
ja näkymät**

2 2004 lokakuu

Julkaisijat:

Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan TE-keskus
Tampereen kauppakamari
Tampereen kaupungin elinkeinokeskus

Pirkanmaan talous kääntyi varovaiseen nousuun

Haasteena tuottavuuden parantaminen

Pirkanmaan taloudellinen kehitys kääntyi nousuun vuoden 2004 ensimmäisellä puoliskolla. Tilastojen perusteella tasaisen positiivisen kehityksen arvioidaan loppuvuonna jatkuvan.

Pirkanmaan teollisuustuotanto kasvoi vuoden 2004 toisella neljänneksellä edellisvuoteen verrattuna ja tuotannon kasvun odotetaan jatkuvan tasaisena. Tuotantoa vauhdittamaan tarvitaan vahvistuvaa vientikysyntää. Teollisuustuotannon kasvusta huolimatta työttömyys vähenee vain hitaasti eivätkä investoinnit ole lisääntyneet. Tuotannon kasvun positiiviset kansantaloudelliset vaikutukset ovatkin työvoimavaltaisen valmistuksen osalta siirtymässä Pirkanmaalta ja Suomesta alhaisten tuotantokustannusten maihin. TT:n selvitykset osoittavat kuitenkin, että suomalaisyritysten kan-

sainvälisen toiminnan laajentuminen tukee työllisyyttä myös Suomessa. Tämä todistaa osaltaan, miten välttämätöntä kansainvälistyminen on Suomen elinkeinoelämälle.

Kokonaistuottavuus kasvuun verkostoitumalla

Globaali kilpailu on yhä enemmän verkostojen välistä ja perustuu verkostoihin kuuluvien yritysten keskinäiseen työnjakoon, erikoistumiseen ja saumattomaan yhteistyöhön. Toimimalla osana verkostoja suomalaisetkin yritykset voivat parantaa tuottavuuttaan. Vaikka verkostojen tuotteet valmistetaan halvan työvoiman maissa, Suomessa tehtäviksi jäävät esimerkiksi t&k-toiminnot, markkinointi ja jälleenmyynti.

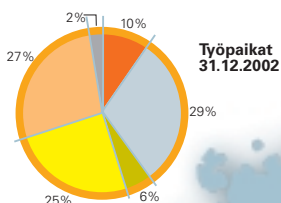
Kansainvälisessä verkostossa toimimi-

nen edellyttää yritykseltä usein osaamisen ja toimintatapojen uudistamista. Parantaakseen pirkanmaalaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä paikallinen TE-keskus ja teknologiateollisuus ovat käynnistäneet hankkeen, joka on osa valtakunnallista TRIO-ohjelmaa. TRIO rakentaa kasvun edellytyksiä yritysverkostoille ja niissä toimiville yrityksille.

Pirkanmaan hankkeessa teknologia-teollisuuden alihankkijoita koulutetaan kansainvälisen tason järjestelmätoimittajiksi alan veturiyrityksille. Tavoite on yksittäisten yritysten tuottavuuden ohella parantaa ennen kaikkea verkoston kokonaistuottavuutta. Yrityksille tarjotaan koulutusta uuden teknologian ja sen käyttöönoton hallinnassa sekä verkostotoimintaan ja kansainvälistymiseen liittyvässä liiketoimintaosaamisessa.

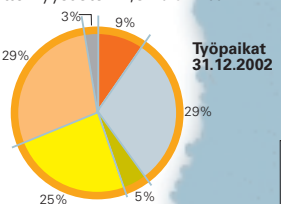
Luoteis-Pirkanmaa

arvonlisäys/asukas 17 314 € 2002
nettomuutto 24 tammi-kesäkuu 2004
asukkaita 29 567 30.6.2004
työllisyysaste 62,4 % 2002
työttömyysaste 11,9 % 31.7.2004

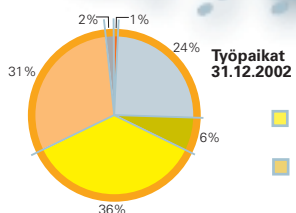
Lounais-Pirkanmaa

arvonlisäys/asukas 14 714 € 2002
nettomuutto 15 tammi-kesäkuu 2004
asukkaita 24 542 30.6.2004
työllisyysaste 63,7 % 2002
työttömyysaste 12,3 % 31.7.2004

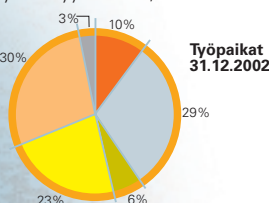
Tampereen seutukunta

arvonlisäys/asukas 24 397 € 2002
nettomuutto 673 tammi-kesäkuu 2004
asukkaita 311 005 30.6.2004
työllisyysaste 65,3 % 2002
työttömyysaste 13,6 % 31.7.2004

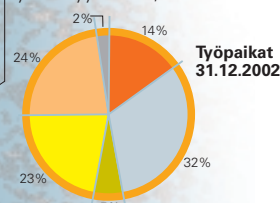
Ylä-Pirkanmaa

arvonlisäys/asukas 15 569 € 2002
nettomuutto 88 tammi-kesäkuu 2004
asukkaita 41 279 30.6.2004
työllisyysaste 60,7 %
työttömyysaste 12,6 % 31.7.2004

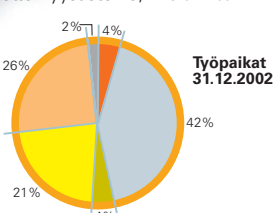
Kaakkois-Pirkanmaa

arvonlisäys/asukas 16 153 € 2002
nettomuutto 89 tammi-kesäkuu 2004
asukkaita 10 093 30.6.2004
työllisyysaste 66,1 % 2002
työttömyysaste 8,8 % 31.7.2004

Etelä-Pirkanmaa

arvonlisäys/asukas 20 786 € 2002
nettomuutto 117 tammi-kesäkuu 2004
asukkaita 42 380 30.6.2004
työllisyysaste 64,5 % 2002
työttömyysaste 13,4 % 31.7.2004

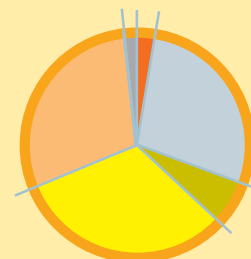

■ BKT yli koko maan keskiarvon
■ BKT alle koko maan keskiarvon

Pirkanmaa

Arvonlisäys/asukas 22 069 € 2002
koko maa 22 841 € 2001
Nettomuutto 1 006 tammi-kesäkuu 2004
Asukkaita 458 866, 8,8 % koko maan väestöstä 30.6.2004

Työpaikat Pirkanmaalla 31.12.2002

■ Alkutuotanto 3 %, 5 767
■ Teollisuus 27 %, 52 490
■ Rakentaminen 6 %, 11 324
■ Yksityiset palvelut 32 %, 62 979
■ Julkiset palvelut 30 %, 59 231
■ Tuntematon 2 %, 3 502

Pirkanmaalla toimii jo nyt lukuisia kansainvälisesti verkostoituneita yrityksiä. Näistä osa on huipputaamisensa ansiosta päässyt mukaan verkostoon, jonka veturiyrittäjä ei ole suomalainen. Eri alojen erikoisosaamista ja yritysten kansainvälistä liiketoimintaosaamista tukemalla verkostoitumista voidaan edelleen lisätä ja vahvistaa.

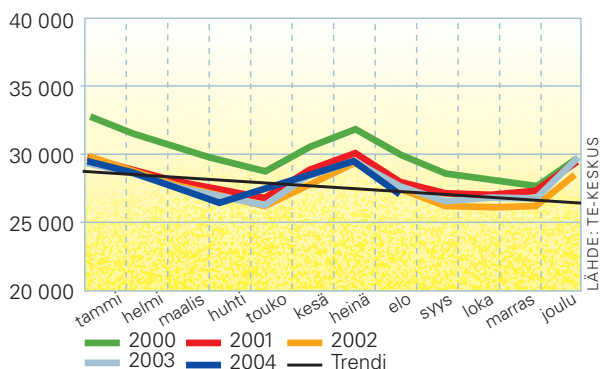
Työttömyys lievässä laskussa

Elokuussa 2004 Pirkanmaalla oli noin 27 000 työtöntä ja työttömyysaste oli 11,9 %. Maakunnan viime vuosien työllisyyskehitys on ollut positiivista ja vuodesta 2000 lähtien työttömyys on hitaasti laskenut. Myös pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien määrät laskivat elokuussa 2004 edelliseen kuukauteen verrattuna.

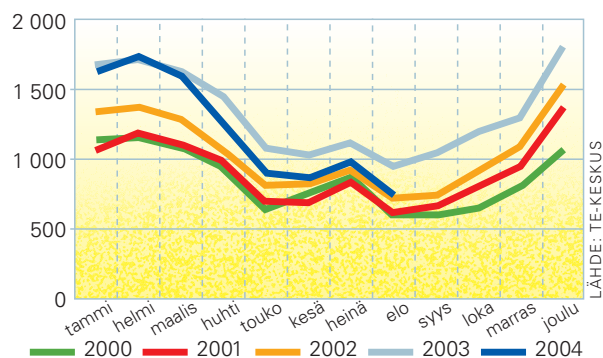
Lomautettujen määrä laski elokuussa 2004 edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna 21,3 %. Lomautusten määrä lähti Pirkanmaalla laskuun maaliskuussa 2004. Siihen asti lomautukset olivat kausivaihteluja lukuunottamatta lisääntyneet elokuusta 2001 lähtien.

Pirkanmaan seutukunnista alhaisin työttömyys oli elokuussa 2004 Kaakkois-Pirkanmaalla (8,2 %) ja korkein Etelä-Pirkanmaan seutukunnassa (12,5 %). Tampereen kaupungin työttömyysaste oli 13,5 %. Vuoden 2004 toisella neljänneksellä Pirkanmaan työllisyysaste oli 68,8 %. Koko maan työllisyysaste oli 67,9 %.

Työttömät Pirkanmaalla 2000–2004

Lomautetut Pirkanmaalla 2000–2004

Pirkanmaan teknologiastrategian riskianalyysi

Pirkanmaan teknologiastrategian riskianalyysi kartoittaa ja analysoi maakunnan yritysten toimintaan liittyviä riskejä sekä uhkaavia kehitystrendejä.

Riskianalyysi tehtiin elo-syyskuussa 2004. Sen toteutti Swot Consulting Finland Oy:n johdolla työryhmä, johon osallistui kymmenen pirkanmaalaista asiantuntijaa elinkeinoelämän eri aloilta.

Kartoituksessa nousi esiin 14 riskitekijää, joista 7 analysoitiin vaikutuksiltaan merkittäviksi. Pirkanmaan teknologiastrategian toteutumista uhkaaviksi riskeiksi nousivat:

- Omistuksen ja pääomien muutokset (tytäryhtiötalous)
- Riittämätön osaaminen kansainvälistymisessä ja kaupallistamisessa
- Aloittavien ja kasvavien yritysten rahoituksen puute
- Uusien jäsenvaltioiden integroiminen/integroituminen Euroopan unioniin
- Toimittajarahoituksen lisääntyminen kansainvälisessä kaupankäynnissä (toimittajarahoituksessa myyjä tarjoaa asiakkaalle tuotteen lisäksi sen hankintaan tarvittavan rahoituksen)
- Alihankkijoilla ja verkostoilla ei ole varaa investoida tuottavuuden parantamiseen eikä niillä ole osaamista ja resursseja teknologian seurantaan
- Kaavoituspolitiikan jäykkyys

Riskianalyysi on osa Pirkanmaan teknologiastrategian päivitysprosessia. Analyysi sisältää toimenpide-ehdotuksia riskien tunnistamiseksi ja niiden vaikutusten minimoimiseksi. Se toimii siis yritysten työkaluna Pirkanmaan teknologiastrategiassa määritellyn positiivisen kehityksen toteuttamisessa.

Lisätietoja:
Pirkanmaan TE-keskus, teknologiayksikkö
www.pirkanmaanennakointipalvelu.info

Yhteenveto

Maailmantalouden kasvu vahvistuu

Tutkimuslaitosten ennusteiden mukaan maailmantalous kasvaa USAn ja Aasian vetämänä vuonna 2004 noin 4,5 %. Positiivisen talouskehityksen suurimmat riskit ovat USAn vaihtotaseen vaje, kansainvälinen poliittinen tilanne ja öljyn hintakehitys.

Euroalueen kokonaistuotannon ennustetaan kasvavan 1,9 % vuonna 2004. Alueen talouskasvua hidastavat sisämarkkinoiden heikko kysyntä ja kilpailu voimakkaasti kasvavien Aasian markkinoiden kanssa. Kilpailukykyä heikentää euron vahva kurssikehitys. Toisaalta alhainen inflaatio pitää kulutuskysyntää yllä ja matala korkotaso tukee investointien käynnistymistä. Matala inflaatio ja korkotaso parantavat erityisesti Suomen talousnäkyviä muuhun euroalueeseen verrattuna.

Suomen talous kohenee viennin varassa

Tutkimuslaitosten ennusteissa Suomen talouden odotetaan kasvavan noin 3 % vuonna 2004. Kasvu perustuu vientikysynnän vahvistumiseen ja sitä jarruttaa investointien vähäisyys. TT:n mukaan teollisuuden investointiaste laskee edelleen ja jää vuonna 2004 alle 12 prosentin. Suomeen tehtävät investoinnit ovat vähentyneet jo vuodesta 2002 lähtien, lukuunottamatta t&k-panostuksia, joiden arvioidaan vuonna 2004 kasvavan noin 2 %. Yritysten arvioidaan käyttävän t&k-menoistaan Suomessa yli 60 % vuonna 2004.

Kotitalouksien ostovoima kasvaa valtiovarainministeriön ennusteen mukaan 4,5 % ja ETLAn mukaan jopa 5,5 % vuonna 2004. Ostovoimaa lisäävät palkankorotukset, tuloveron kevennykset ja hyvin hidas inflaatio. Yksityisen kulutuksen ennakoitaan kasvavan 3,5 %.

Suomen talouskasvun riski on, ettei näkyvissä oleva viennin elpyminen riitä tulevaisuudessa korvaamaan mahdollista kotimaisen kysynnän vähenemistä. Kotimainen kysyntä saattaa kääntyä laskuun, jos teollisuuden investoinnit eivät lisäänty ja kuluttajien ostovoiman kasvu samaan aikaan hidastuu.

Pirkanmaan teollisuustuotanto pääsemässä vauhtiin

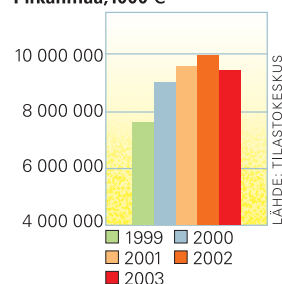
Vuosina 1999–2003 liikevaihtoaan Pirkanmaalla kasvattivat kauppa sekä palvelualat eli liike-elämän palvelut, hyvinvointipalvelut ja ICT-alan palvelut. Vuoden 2003 ennakkotietojen mukaan koko teollisuuden liikevaihto sen sijaan laski. Vuoden 2004 ensimmäisellä puoliskolla teollisuuden ja rakentamisen yritysten tuotanto kuitenkin kääntyi kasvuun eli teollisuuden laskusuhdanne näyttäisi olevan ohitettu. Yritykset arvioivat suhdannetilanteen edelleen hieman paranevan loppuvuonna 2004.

Palvelualojen myynti kehittyi Pirkanmaalla odotettua paremmin vuoden 2004 ensimmäisellä puoliskolla. Yritysten suhdanneodotukset ovat kuitenkin hieman laskeneet alkuvuodesta ja myynnin kasvuvauhdiksi ennustetaan 3,7 % vuodelle 2004. Kannattavuuden odotetaan loppuvuonna 2004 hieman paranevan.

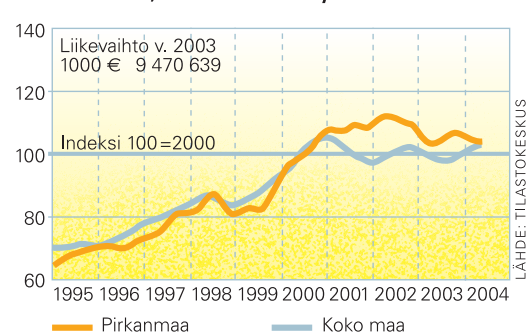
Tampereen kauppakamarin selvityksen mukaan Pirkanmaalla toimi vuoden 2004 kesäkuussa kaikkiaan 35 yli 400 henkilöä työllistävää yritystä. Yhteensä näissä yrityksissä oli 33 000 työntekijää, mikä on noin 1 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Henkilöstömäärän vähenemisestä yksi kolmasosa aiheutui yritysten toimintojen sopeuttamisesta ja kaksi kolmasosaa toimintojen ulkoistamisesta. Valtaosa Pirkanmaan yli 400 henkilön yrityksistä on teollisuusyrityksiä. Niissä on 42 % alueen teollisuuden työpaikoista.

Teollisuuden yrityksissä työllisyystilanne oli vakaa vuoden 2004 puoliväliin asti. Myös loppuvuonna alan yritykset arvioivat henkilökuntansa määrän pysyvän ennallaan. Palvelualojen yrityksistä kolmannes aikoo palkata lisää työvoimaa vuoden 2004 toisella puoliskolla. Samaan aikaan viidennes yrityksistä suunnittelee henkilöstön vähentämistä.

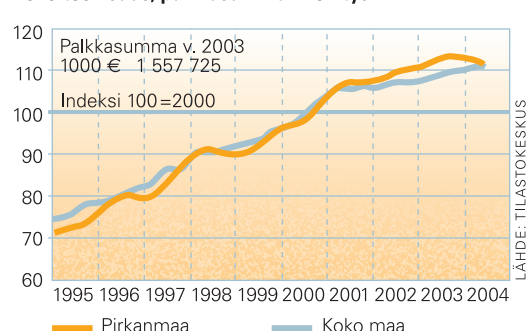
Koko teollisuus, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

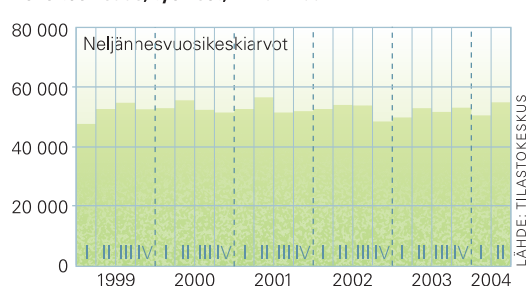
Koko teollisuus, liikevaihdon kehitys

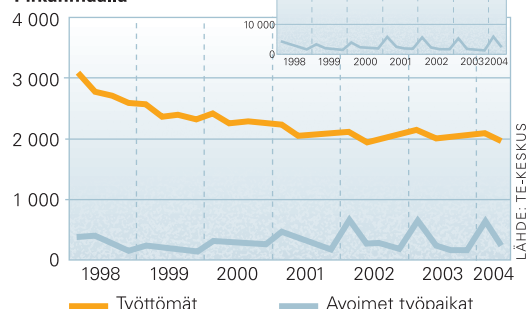
Koko teollisuus, palkkasumman kehitys

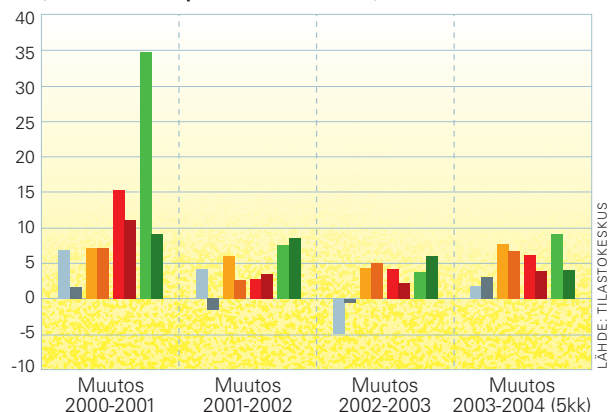
Koko teollisuus, työlliset, Pirkanmaa

Koko teollisuus, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

**Liikevaihdon muutos keskeisillä toimialoilla
(kuukausimuutosprosenttien keskiarvot)**

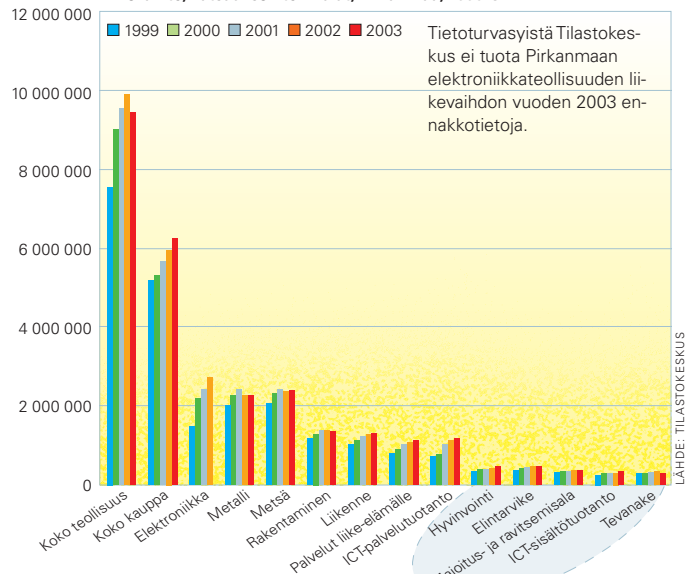

Teollisuus
Kauppa
Palvelut liike-elämälle
ICT-palvelut

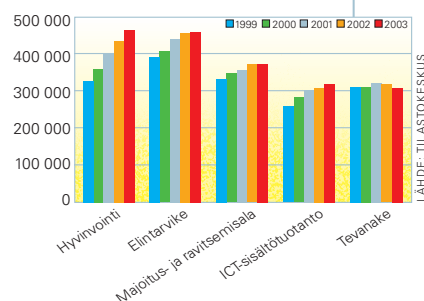
Pirkanmaa
Koko maa

LÄHDE: TILASTOKESKUS

Liikevaihto, katsauksen toimialat, Pirkanmaa, 1000 €

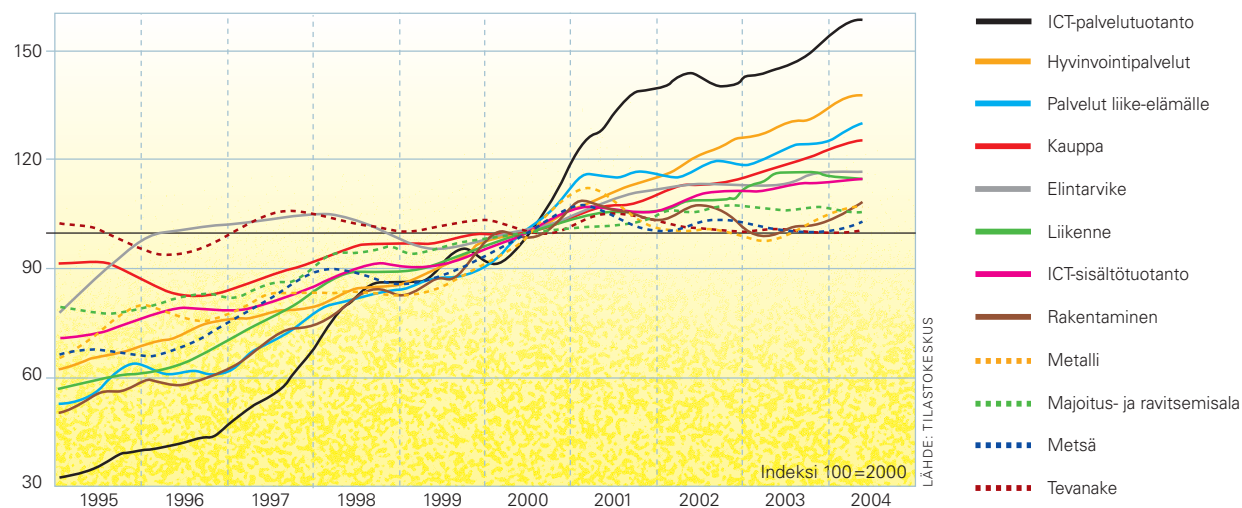

LÄHDE: TILASTOKESKUS

LÄHDE: TILASTOKESKUS

Liikevaihdon kehitys, katsauksen toimialat, Pirkanmaa

LÄHDE: TILASTOKESKUS

**Yli 1 000 henkilöä työllistävät
yritykset Pirkanmaalla 30.6.2004**

Nokia	3 730 (31.12.2003)
UPM-Kymmene	2 319
Metsäliitto	2 180
Suomen Posti	2 178
Metso	2 047
Saariöinen	1 618
Nokian Renkaat	1 400
Pirkanmaan Osuuskauppa	1 397
VR-Yhtymä	1 105

LÄHDE: TAMPEREEN KAUPPAKAMARI

Yritykset seutukunnittain 1.1.-30.6.2004

	1.1.2004	perustetut	lopetetut	netto- muutos	muutos%	30.6.2004
Tampereen seutukunta	25 763	816	390	426	1,7 %	26 189
Etelä-Pirkanmaa	2 597	90	50	40	1,5 %	2 637
Luoteis-Pirkanmaa	2 324	88	39	49	2,1 %	2 373
Kaakkois-Pirkanmaa	713	18	11	7	1,0 %	720
Lounais-Pirkanmaa	2 012	52	29	23	1,1 %	2 035
Ylä-Pirkanmaa	2 885	93	53	40	1,4 %	2 925
Yhteensä	36 294	1 157	572	585	1,6 %	36 879
Koko maa	424 043	12 734	6 532	6 202	1,5 %	430 245

LÄHDE: PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Toimialakatsaukset

6 Teknologiateollisuus

8 Metsäteollisuus

9 Rakentaminen

10 Elintarvike

11 Tevanake

12 Kauppa

14 Majoitus- ja ravitsemisala

15 Liikenne

16 Hyvinvointipalvelut

17 Palvelut liike-elämälle

18 Informaatiosektori

19 Osaamiskeskustoimialat

● Toimialojen taloudellisen kehityksen tarkastelussa perustana ovat Tilastokeskuksen kokoamat liikevaihto- ja palkkasummatiedot, jotka Tilastokeskus on toimittanut elokuussa 2004 julkaisijoiden tilauksesta.

● Kehitystrendikuvaajien uusimmat **liikevaihtotiedot** ulottuvat **toukokuun 2004** loppuun ja **palkkasummatiedot** **kesäkuun 2004** loppuun.

● Laskenta on tehty toimipaikkatasolla, eli monitoimipaikkaisten yritysten Pirkanmaalla sijaitsevat toimipaikat ovat mukana laskennassa. Laskennassa on otettu huomioon Pirkanmaan maakunnassa aloittaneet ja lopettaneet yritykset ja toimipaikat. Yritysten

ja toimipaikkojen lukumäärässä ovat mukana tutkimusaineistossa kaikki liikevaihtoa kyseisenä kuukautena tuottaneet ja palkkojen osalta palkkoja maksaneet yritykset. Viralliset tiedot yritysten ja toimipaikkojen määristä tuottaa Tilastokeskuksen yritysrekisteri.

● Pääasiallisena lähteenä laskennassa käytetään verohallinnon maksuvalvonta-aineistoa. Uusimpien laskettavien kuukausien osalta yritysten ja toimipaikkojen lukumäärät eivät ole olleet laskentahetkellä vielä täydellisiä. Tämä aiheuttaa seuraavaan toimialakatsaukseen jonkin verran revisiota eli indeksilukujen muuttumista.

● Työllisten määrää ja työttömyyskehitystä

kuvaavat tiedot perustuvat Pirkanmaan TE-keskuksen työvoimatilastoon.

● Tekstin perustana ovat yritysten ja toimialajärjestöjen sekä katsauksen julkaisijoiden arviot ja näkemykset toimialojen kehityksestä ja käytännön liiketoiminnan tulevaisuuden näkymistä.

Vertailuvuosi on 2000

Tässä katsauksessa tilastoinnin perusvuosi on 2000. Indeksi pistelukujen vuoden 2000 keskiarvo on 100 eli jos liikevaihdon indeksipisteluku on esimerkiksi 130, liikevaihdon taso on 30 % korkeampi kuin vuonna 2000 keskimäärin.

Klusterianalyysit

Klusterianalyysit ovat osa Pirkanmaan TE-keskuksen ennakointipalvelua, jonka tavoitteena on kehittää alueelle elinkeinoelämää, koulutusta ja aluekehitystä palveleva klusteriperustainen ennakointijärjestelmä. Pirkanmaan elinkeinoelämän jokaiselle keskeiselle toimialalle laaditaan oma klusterianalyysinsä. Ne valmistuvat vuosina 2004-2005.

Klusterianalyysit selvittävät, mitä muutoksia eri toimialojen toimintaympäristöissä on havaittavissa ja mitä uhkia tai mahdollisuuksia muutokset tuovat mukanaan. Analyysit pyrkivät vastaamaan muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

- Mistä löytyvät tulevaisuuden liiketoimintapotentiaalit?
- Minkälaisille innovaatioille ja menestystuotteille on tulevaisuudessa markkinoita?
- Mihin suuntaan osaamista pitäisi kehittää?

Valmiit klusterianalyysit ja lisätiedot: www.pirkanmaanennakointipalvelu.info

Katsauksen trendikuvaajien loppuosa saattaa muuttua tulevien kuukausitietojen päivittämisen jälkeen. Viimeisimmän kuukauden korkea tai vastaavasti alhainen havainto ohjaa trendikuvaajan loppupään suuntaa voimakkaasti. Aikasarjan pidentyessä trendikuvaaja pyrkii jatkuvasti tasoittumaan. Graafisten kuvaajien yhteydessä näkyvät liikevaihdot ja palkkasummat ovat Pirkanmaan lukuja.

Teknologiateollisuus

Kone- ja metalliteollisuus, elektroniikka- ja sähköteollisuus

Metalli- ja elektroniikkateollisuuden liikevaihdon nousu tasoittui Pirkanmaalla vuoden 2004 alkupuolella. Palkkasumma kääntyi laskuun vuoden 2003 lopussa.

Yritysten tilauskannat ovat vuoden 2004 aikana parantuneet ja vienti on elpynyt, mutta hintakilpailu ja raaka-aineiden korkeat hinnat hidastavat liikevaihdon kasvua. Ala uskoo kuitenkin liikevaihdon kehittyvän positiivisesti vuonna 2004.

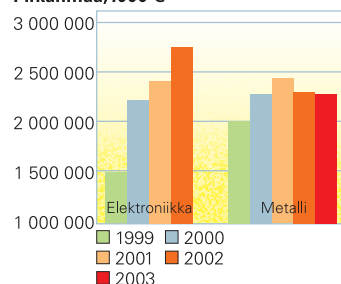
Teknologiateollisuuden työllisten määrä Suomessa laskee edelleen ja samaan aikaan henkilöstön määrä alan ulkomaisissa tytäryhtiöissä kasvaa. Kehityksen uskotaan jatkuvan samansuuntaisena tulevina vuosina. Vuoden 2003 lopussa alan yritykset työllistivät Suomessa 201 000 ja ulko-

mailla 152 000 henkilöä.

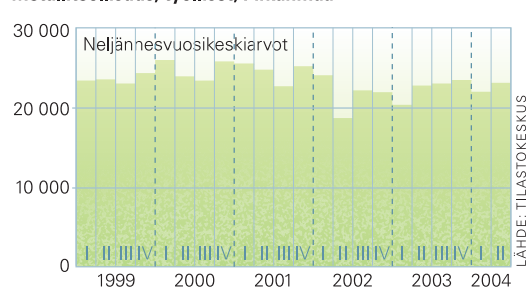
Pirkanmaan metalliteollisuuden yrityksissä on pulaa ammattitaitoisista työntekijöistä. Teknologiateollisuuden yritykset saavat tuotantohuippuihin väliaikaista ammattitaitoista työvoimaa joko henkilöstöä vuokraamalla tai palkkaamalla määräaikaista.

Pirkanmaan klusterianalyysin alustavien tulosten perusteella teknologiateollisuuden tulevaisuus näyttää myönteisimmiltä korkeaa suunnittelutai valmistusosaamista vaativilla osa-alueilla. Suomessa alan perusteollisuuden työntekijät ikääntyvät ja työvoimavaltaiset työvaiheet siirtyvät halvempien tuotantokustannusten maihin. Tuotannon erikoistuminen Suomessa jatkuu ja tuotantoverkostojen merkitys korostuu.

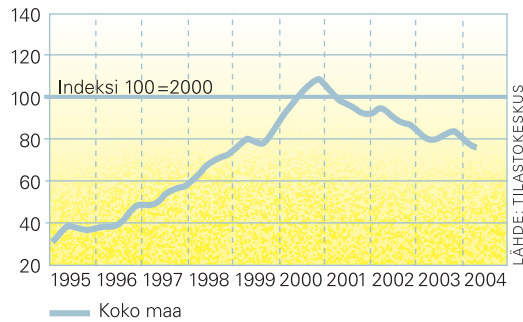
Elektroniikka- ja metalliteollisuus, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

Metalliteollisuus, työlliset, Pirkanmaa

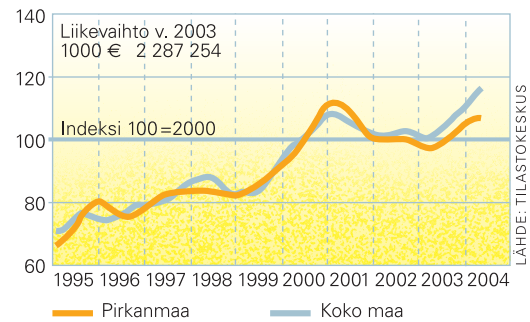

Elektroniikkateollisuus, liikevaihdon kehitys

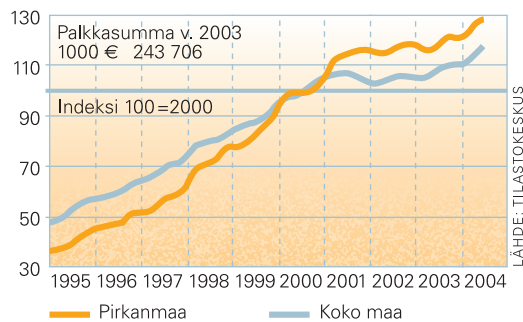

Tietoturvasyistä Tilastokeskus ei tuota Pirkanmaan elektroniikkateollisuuden liikevaihtotietoja.

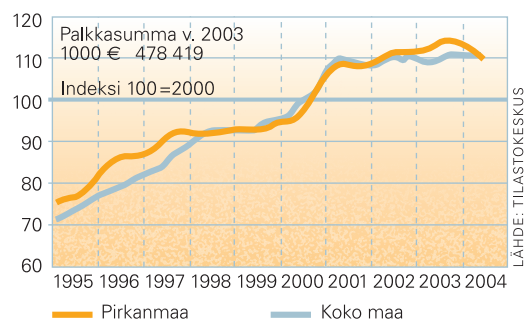
Metalliteollisuus, liikevaihdon kehitys

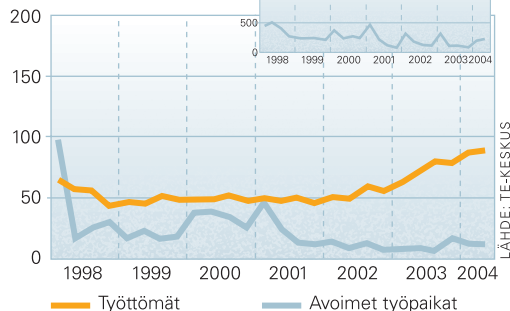
Elektroniikkateollisuus, palkkasumman kehitys

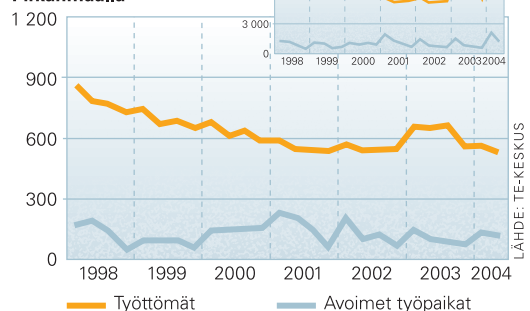
Metalliteollisuus, palkkasumman kehitys

Elektroniikkateollisuus, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

Metalliteollisuus, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

Erikoistumalla rakennetaan vahvoja asiakassuhteita

– Teknolgiateollisuuden pk-yritysten kannattaisi kehittää toimintaansa asiakaslähtöisempään suuntaan, sanoo Katsa Oy:n toimitusjohtaja **Timo Salli**.

– Kehittämällä tuotteita ja toimintoja nimenomaan asiakasyritysten tarpeisiin, jolla yhteistyössä niiden kanssa, ja toimimalla joustavasti asiakkaiden toimintojen tukena syntyy sellaista palvelua, jota ulkomaista halpaa työvoimaa käyttävät yritykset eivät pysty tarjoamaan.

Salli sanoo, että pk-yritys voi pärjätä kirstyvässä kilpailussa erikoistumalla vaativiin tuotteisiin ja palvelemalla asiakastaan ymmärtämällä tämän tarpeet ja tuotteille asetamat vaatimukset.

– Tähän liittyy tiivis ja aktiivinen verkostoituminen. Sen ansiosta yritykset pystyvät keskittymään omaan ydinosaamiseensa jää-

mättä alan muun kehityksen ulkopuolelle. Verkostosta löytyy eri alueiden erikoisosaajia ja näin yritykset täydentävät toisiaan. Verkosto tehostaa myös alihankintaketjujen toimintaa.

Sallin mukaan metallialan pk-yrityksissä tarvittaisiin uusia ideoita ja näkemyksiä liiketoiminnan ja toimintatapojen kehittämiseen.

– Sukupolvenvaihdos on luonnollinen tapa uudistua ja siihen monessa firmassa olisi nyt halua, jos vain jatkaja löytyisi.

Paitsi uusista yrittäjistä Salli kertoi alalla olevan pulaa myös työntekijöistä.

– Nyt kun on korkeasuhdanne ja tilauksia riittää, syntyy pula ammattitaitoisista työntekijöistä. Nimenomaan niistä erikoisosaajista, joiden avulla asiakasta pystytään auttamaan teknisissä ongelmissa ja tarjoamaan räätälöityjä ratkaisuja.

– Nämä erikoisosaajat jokainen yritys kouluttaa itse, mutta ammatillinen peruskoulutus heillä täytyy olla. Henkilöstöpuolan ydin on siinä, että nuoret eivät aktiivisesta kampanjoinnista huolimatta ole kiinnostuneita metallialasta. Siksi pula ei valitettavasti kokonaan poistu oppilaitosten ja yritysten yhteistyöllä tai TE-keskuksen ennakointihankkeilla, niin hyödyllisiä kuin ne muuten ovatkin.

Katsa Oy on metallialan komponentti- ja systeemituottaja, joka valmistaa hammaspyöriä ja erikoisvanteita. Yritys toimii Pirkanmaalla ja työllistää 184 henkilöä.

Metsäteollisuus

Puu- ja paperiteollisuus, kustannus- ja kirjapainotoiminta

Metsäteollisuuden liikevaihto kääntyi nousuun vuoden 2004 alussa sekä Pirkanmaalla että koko maassa. Alan palkkasumma kääntyi vuoden alussa Pirkanmaalla laskuun, kun se koko maassa kääntyi nousuun.

Kemiallisen metsäteollisuuden liikevaihto kasvoi vuonna 2003 koko maassa 3,2 %. Vuonna 2004 Pirkanmaan paperiteollisuus ennustaa liikevaihtonsa kasvavan 3 %. Pakkausteollisuuden yritysten tilauskirjat täyttivät kesän 2004 aikana ja vientikysyntä on kasvanut, mutta tuotteiden hintakehityksen vuoksi liikevaihtoon ei odoteta voimakasta kasvua. Tuotannon automatisoinnin seurauksena yritykset ennakoivat työntekijämääriensä edelleen vähenevän.

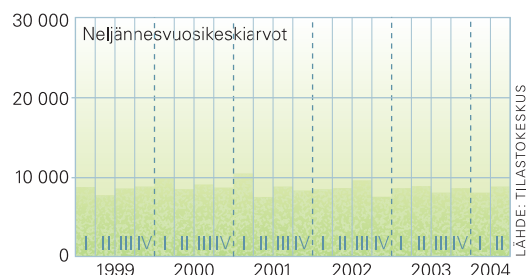
Suomen mekaanisen metsäteollisuuden pääala sahateollisuus odottaa liikevaihtonsa laskevan vuonna 2004. Alan ylituotanto Euroopassa kasvaa, kun Venäjä on lisännyt sahataran tuotantoaan. Vaikka tuotteiden kysyntä on kasvussa kaikkialla Euroopassa, se ei yllä tuotannon tasolle. Vientimahdollisuuksia heikentää vahva euro.

Suomalaisyrietykset näkevät tilanteen ratkaisuna tuotantonsa supistamisen. Supistamisaineita lisää vuoden 2006 alussa voimaan astuva metsäveron muutos, jonka seurauksena metsänomistajan verotuksessa siirrytään pinta-alaan perustuvasta verotuksesta myyntivoiton verotukseen. Tämä merkitsee sahateollisuudelle lisääntyvää raaka-aineen tarjontaa vuonna 2005 ja sen jyrkkää vähenemistä vuonna 2006.

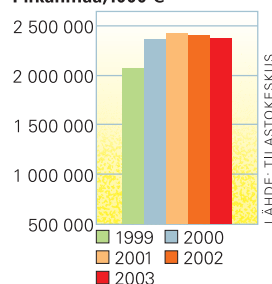
Graafinen teollisuus on jälkisuhdanneala, joka odottaa liikevaihtonsa kääntyvän kasvuun aikaisintaan vuonna 2005. Alan työllisyys laskee tuotannon automatisoinnin myötä. Graafisen alan koulutus on nopeasti pystynyt vastaamaan automatisoinnin synnyttämiin uusiin tarpeisiin ja ammattikoulutukseen liittyvä työharjoittelu helpottaa osaavan henkilöstön rekrytointia yrityksiin.

Pirkanmaan klusterianalyysin mukaan metsäklusteri säilyy yhtenä Pirkanmaan talouden kivijalkana myös tulevaisuudessa. Ala on nyt voimakkaassa muutoksessa, jonka aiheuttavat globalisaatio ja toimintojen verkostoituminen, työntekijöiden ikääntyminen ja työpaikkojen siirtyminen halvan työvoiman maihin sekä teknologinen kehitys ja tuotannon erikoistuminen.

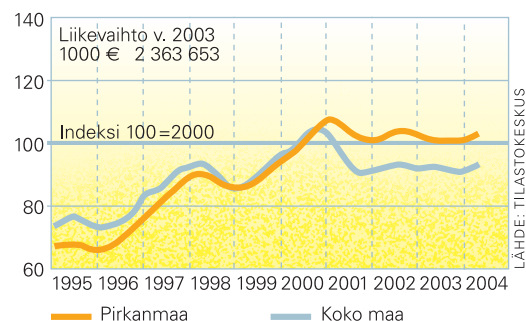
Metsäteollisuus, työlliset, Pirkanmaa

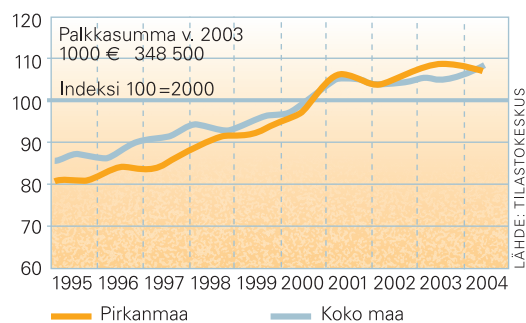
Metsäteollisuus, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

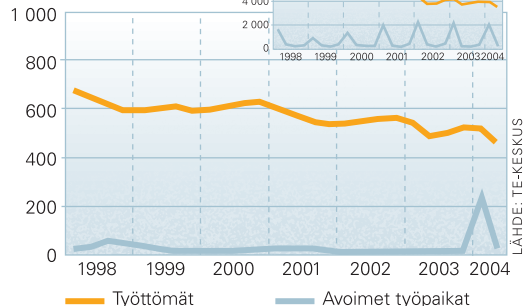
Metsäteollisuus, liikevaihdon kehitys

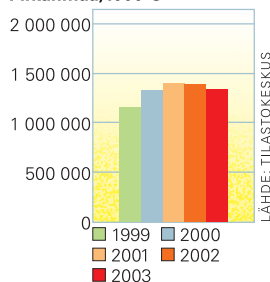
Metsäteollisuus, palkkasumman kehitys

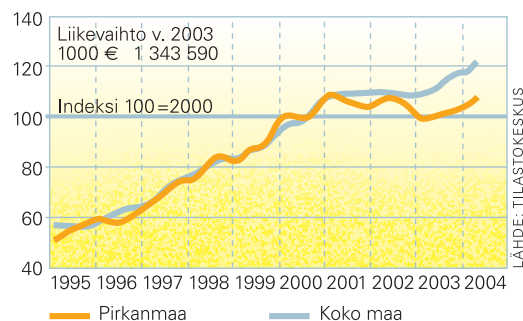
Metsäteollisuus, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

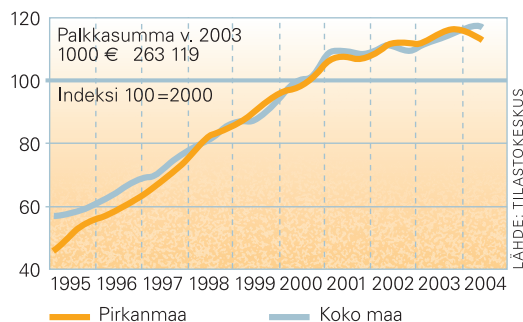
Rakentaminen, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

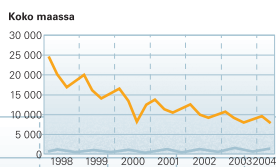
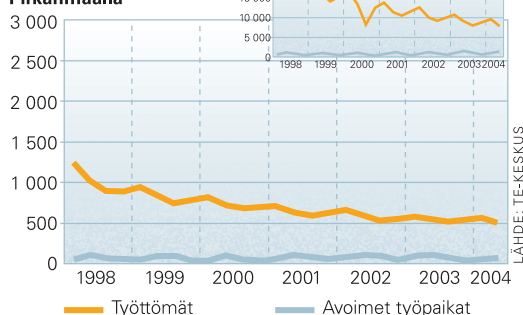
Rakentaminen, liikevaihdon kehitys

Rakentaminen, palkkasumman kehitys

Rakentaminen, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

Rakentaminen

Asunto- ja toimitilarakentaminen, maa- ja vesirakennus

Rakentamisen liikevaihdon kasvu on vahvistunut vuonna 2004 sekä Pirkanmaalla että koko maassa. Samaan aikaan palkkasumma on kääntynyt laskuun. Palkkasumman negatiivista kehitystä selittää tuotannon kasvun seurauksena lisääntynyt yritysten ulkopuolisen työvoiman käyttö. Työntekijöiden palkkaamisen sijaan yritykset ovat siis turvautuneet aliorakointiin.

Ala ennustaa Pirkanmaalle 2–3 % liikevaihdon kasvua vuonna 2004. Sekä toimitila- että liikerakentamisen lisääntyvät yritysten rakennusinvestointien kasvun myötä. Myös julkisessa rakentamisessa käynnistyy uusia hankkeita vuosina 2004–2006. Asuntotuotanto jatkuu muuttovoiton ansiosta vakaana Tampereen seudulla. Korjausrakentamisen kasvuksi vuonna 2004 arvioidaan 3–4 %.

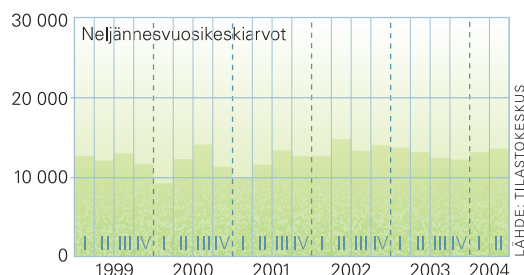
Valtatie kolmen eli Tampereen läntisen ohitustien ensimmäinen rakennusvaihe valmistuu syksyllä 2006. Toinen rakennusvaihe on tarkoitus toteuttaa vuosina 2006–2008, mutta sen rahoitus on toistaiseksi epävarma. Tiehallinnon Hämeen tiepiirin mukaan molempien rakennusvaiheiden kustannukset ovat 57 milj. euroa. Pirkanmaan teiden kunnossapitoon Tiehallinto käyttää vuosittain noin 35 milj. euroa. Merkittävin kunnossapitohanke on Valkeakosken sisääntuloväylä, joka rakennetaan vuosina 2004–2007.

Rakennusalan ammattikoulutukseen hakeneiden määrä kasvoi Pirkanmaalla vuonna 2004 yli 30 % edellisvuoteen verrattuna. Rakennusyritykset ovat tehneet alaa tunnetuksi muun muassa järjestämällä peruskouluissa tiedotustilaisuuksia.

Alan pk-yritykset menestyvät kireässä kilpailussa keskittymällä urakatuotannon ulkopuoliseen, erikoisosaamista vaativaan rakentamiseen. Tällaisia hankkeita on varsinkin asuntotuotannossa ja korjausrakentamisessa.

Pirkanmaan klusterianalyysin mukaan talo- ja rakennustekniikka integroituvat tulevaisuudessa jo rakennuksen suunnitteluvaiheessa. Rakentamisen kehitys nostaa alan avainammateiksi rakennesuunnittelijan, tuotantoinisöörin ja talonrakentajan. Työvoiman määrä kasvaa nykyisestä 37 000:sta 45 000:een vuoteen 2010 mennessä. Työvoiman riittävyyden turvaaminen edellyttää elinkeinoelämän ja koulutussektorin yhteistyötä. Rakentamisen alueellinen osaamiskeskus parantaisi alan kehittämis- ja koulutusmahdollisuuksia.

Rakentaminen, työlliset, Pirkanmaa

Elintarviketeollisuus

Elintarvikkeiden ja juomien valmistus

Elintarviketeollisuuden liikevaihtokäyrä osoittaa tasaita kehitystä vuonna 2004. Palkkasummakäyrä on lievästi laskusuuntainen.

Liikevaihdon kasvun tasoittuminen selittyy harvinaisen tiukalla hintakilpailulla, jonka aiheuttaa päivittäistavarakaupan kireä kilpailu. Vaikka elintarviketeollisuuden tuotantomäärät kasvavat, hintojen aleneminen hidastaa liikevaihdon positiivista kehitystä. Tästä huolimatta yritykset ennakoivat vuodelle 2004 liikevaihdon vähäistä kasvua. Kuluttajien vahvan ostovoiman ansiosta tuotantomäärien uskotaan kasvavan myös vuonna 2005.

Lähes kaikki Pirkanmaalla toimivat alan yritykset ovat pk-yrityksiä, joiden kilpailukykyä kova hintakilpailu erityisesti heikentää. Ne pyrkivät vahvistamaan markkina-asemiaan verkostoitumalla ja koordinoimalla siten tuotantoaan sekä tehostamalla myyntiä ja markkinointia. Yritykset eivät menesty pelkän paikallisen myynnin varassa, vaan niiden on saatava tuotteitaan valtakunnalliseen jakeluun.

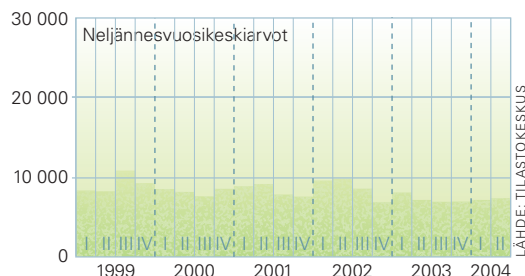
Elintarvikkeiden tuonti Suomeen kasvaa, tosin hyvin hitaasti. Kauppa tuottaa omia merkkituotteitaan ainakin Baltian maissa ja Puolassa.

Leipomoalalle tuonti lähialueilta ei ole uhka tuoreusvaatimusten ja vahvojen paikallisten makutottumusten ansiosta. Myöskään valmisruokien suosio ei uhkaa leipomoita. Tumman leivän kulutus kasvoi Suomessa 10 % vuodesta 2000 vuoteen 2004. Samaan aikaan vaalean ruokaleivän kulutus laski 1 %. Heikon viljasadon vuoksi leipäviljan tuonti Suomeen kasvaa vuosina 2004 ja 2005.

Elintarviketeollisuuden yrityksillä ei ole tarvetta palkata uutta työvoimaa vuonna 2004.

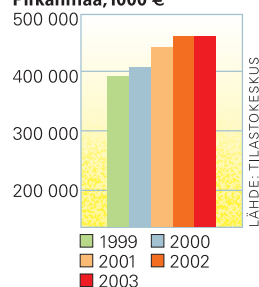
Pirkanmaan klusterianalyysi pitää elintarvikealan tulevaisuudelle tärkeänä kansainvälisesti kestävästi hintakilpailukykyyn varmistamista ja työvoiman saatavuuden turvaamista. Ydinosamasta tulee kehittää elintarvikkeiden terveellisyden edistämistä sekä kasvavissa tuoteryhmissä, joita ovat luomu- ja lähiruoka, etniset ruuat sekä valmispuhkeasteet.

Tevanake- ja elintarviketeollisuus*, työlliset, Pirkanmaa

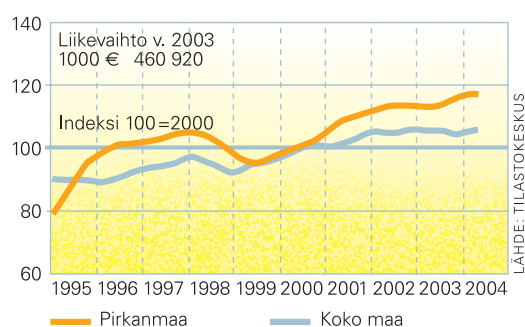

LÄHDE: TILASTOKESKUS

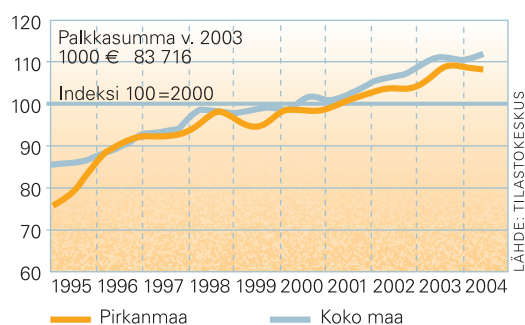
Elintarviketeollisuus, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

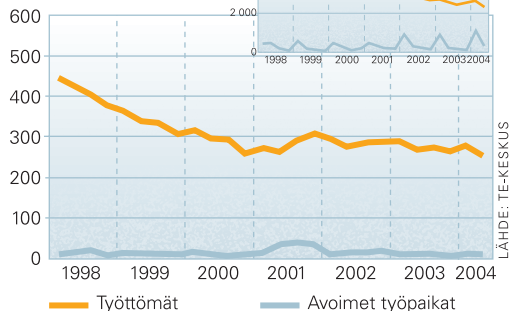
Elintarviketeollisuus, liikevaihdon kehitys

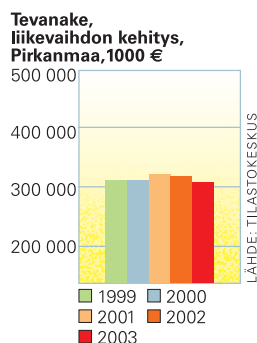

Elintarviketeollisuus, palkkasumman kehitys

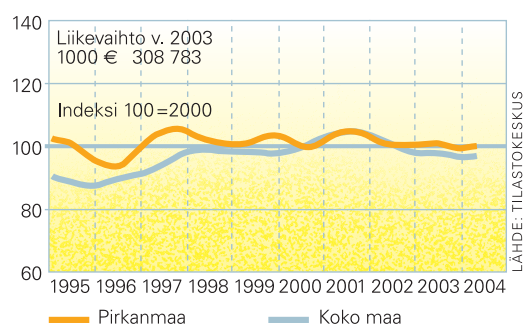

Elintarviketeollisuus, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

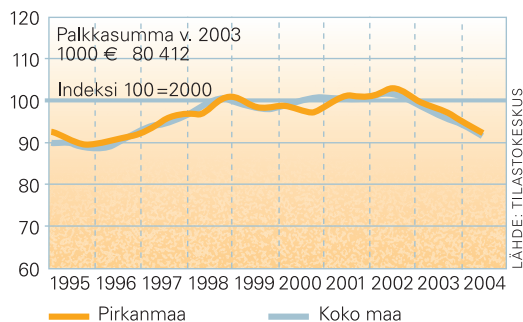

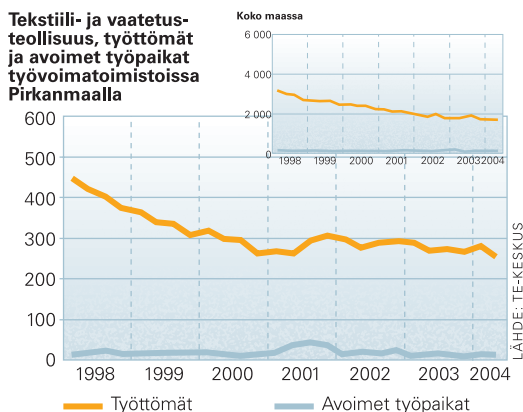
Tevanakeollisuus, liikevaihdon kehitys

Tevanakeollisuus, palkkasumman kehitys

Tekstiili- ja vaatetus-teollisuus, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

Tevanake

Tekstiilien, vaatteiden, nahkatuotteiden ja jalkineiden valmistus

Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuuden liikevaihtoa osoittava trendikäyrä kääntyi Pirkanmaalla lievästi nousuun vuoden 2004 alussa. Palkkasumman trendikäyrä jatkaa lasuaan.

Liikevaihdon nousua selittää teollisuustekstiilejä valmistavien yritysten liikevaihdon positiivinen kehitys. Alan tuotanto kasvaa vientikysynnän elpymisen seurauksena. Myös vaatetus-teollisuuden yritykset ennakoivat liikevaihdon vähäistä kasvua vuodelle 2004.

Tevanake-yrityksillä ei ole tarvetta palkata uutta työvoimaa lähitulevaisuudessa. Vaatetusteollisuuden tuotantoa on siirretty jonkin verran Viroon vuoden 2004 aikana.

Vaatetus- ja jalkinealan kilpailu Euroopassa kiristyy vuonna 2005, kun ulkomaiden tuontikiintiöt EU:n alueelle vuoden alussa poistuvat. Kiina on alan suurimpia tuotimaita Euroopassa ja sen vapaa pääsy EU:n markkinoille voi laskea jo ennestään kilpailukykyisiä kiinalaisten tuotteiden kuluttajahintoja. Suomen jalkineteollisuuden kiintiökaupan vapautuminen ei vaikuta, sillä Suomessa valmistetut

jalkineet ja halpatuontikengät kilpailevat eri tuoteryhmissä.

Eräät Pirkanmaan vaatetusalan yritykset ovat lisänneet yhteistyötään ja perustaneet muun muassa vientiretkään, joka pyrkii edistämään jäsenyritysten vientiä toistaiseksi hyödyntämättömillä Venäjän markkinoille.

Pirkanmaalaiset tevanake-yritykset nostavat kilpailukykyä kehittämisen tärkeimmiksi osa-alueiksi tuotannon logistiikan hallinnan, joustavan työvoiman käytön, suomalaisen designin ylläpitämisen sekä organisaatioiden välisen tiedonsiirron tehostamisen. Tärkeänä pidetään myös markkinoinnin kehittämistä siten, että se vahvistaa tuotemerkkejä ja tavoittaa niiden loppukäyttäjät.

Pirkanmaan klusterianalyysin mukaan teollisten tekstiilien tuotanto kasvaa tulevaisuudessa ja suomalaisen työhön perustuva vaatetusteollisuuden tuotanto supistuu. Vaatetusteollisuus tarvitsee tuekseen kilpailukykyyn eri osa-alueiden kehittämistä, koulutuksen uudistamista, verkoston vahvistamista sekä alan modernin teollisuuden aseman parantamista.

Kauppa

Tukkukauppa, vähittäiskauppa, moottoriajoneuvojen ja polttoaineiden kauppa

Kaupan liikevaihtokäyrä osoittaa kasvua sekä Pirkanmaalla että koko maassa. Myös palkkasumma jatkaa kasvuaan.

Kaupan Keskusliiton mukaan vähittäiskaupan myynti ilman autokauppaa kasvoi vuoden 2004 tammi-huhtikuussa koko maassa 3,2 %. Päivittäistavarakauppa kasvoi tammi-elokuussa 2004 vain 1,9 %. Hidas kasvu johtuu kireän kilpailun seurauksena alentuneista hinnoista sekä kaupan omien, edullisten tuotemerkkien nopeasta lisääntymisestä.

Vähittäiskaupan kasvuksi ilman autokauppaa arvioidaan vuodelle 2004 koko maassa 3,5 % ja päivittäistavarakaupan kasvuksi 2 %. Pirkanmaalla kasvuluvut ovat todennäköisesti hiukan korkeammat muuttovoiton aiheuttaman nopean väestönkasvun vuoksi.

Vähittäiskaupan kilpailu kiristyy Pirkanmaalla edelleen, sillä ulkomaisia toimijoita tulee lähivuosina lisää ainakin tekstiili- ja rakennusalan kauppaan. Hintojen tarkistamisen ohella myymälät vastaavat kilpailuun kehittämällä palveluaan, lisäämällä tuotevalikoimaa ja parantamalla tuotteiden saatavuutta muun muassa logistiikkatoimintoja tehostamalla.

Tampereen seudulle valmistuu vuosina 2004–2006 useita liikekeskuksia. Päivittäistavarakaupassa ne vastaavat väestönkasvun aiheuttamaan kysynnän lisääntymiseen, mutta erikoistavaramyymälöiden määrän kasvussa vaarana on ylitarjonta.

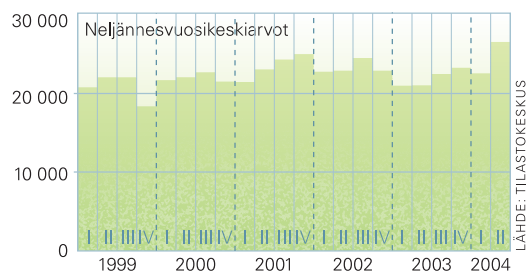
Vähittäiskauppa odottaa henkilöstön tarpeen kasvavan Tampereen seudulla, jossa työvoiman saatavuus on hyvä.

Autokaupan liikevaihdon kasvu on vuoden 2004 aikana tasoittunut edellisvuoden voimakkaan kasvun jälkeen. Myynnin nopean kasvun vuonna 2003 aiheutti autoveron alennus. Tammi-elokuussa 2004 uusien autojen myynti kasvoi Pirkanmaalla 1,3 % ja koko maassa 1,1 %. Vuodelle 2004 ala odottaa nollakasvua.

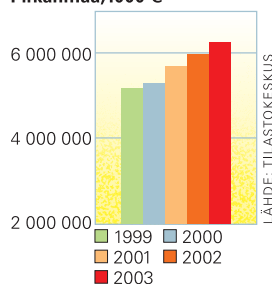
Autoliikkeiden ja korjaamoiden työvoimansaanti on helpottumassa, kun alan ammattikoulutukseen on hakeutunut entistä enemmän opiskelijoita. Autoalan pirkanmaalaiset yritykset ja oppilaitokset tekevät yhteistyötä sekä myyjien että mekaanikkojen koulutuksessa.

Tukkukaupan liikevaihdon positiivinen kehitys on vahvistunut sekä Pirkanmaalla että koko maassa. Kaupan Keskusliitto arvioi tukkukaupan kasvavan 3,5 % vuonna 2004.

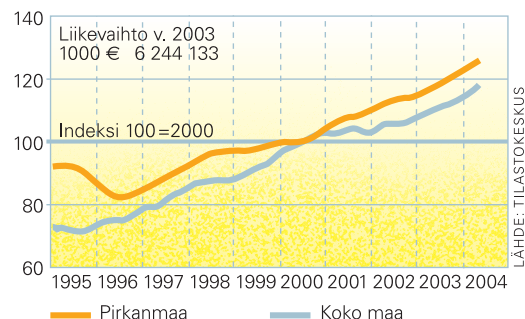
Koko kauppa, työlliset, Pirkanmaa

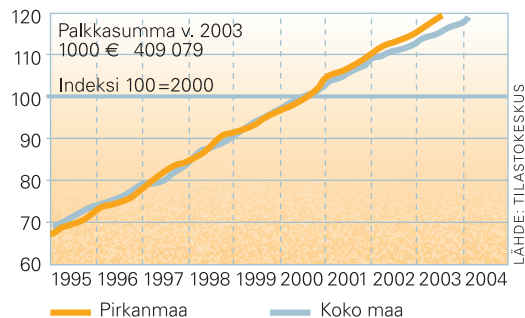
Koko kauppa, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

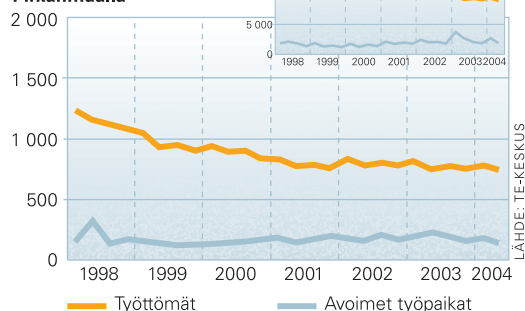
Koko kauppa, liikevaihdon kehitys

Koko kauppa, palkkasumman kehitys

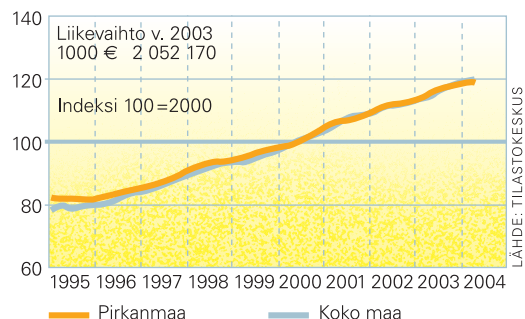
Koko kauppa, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

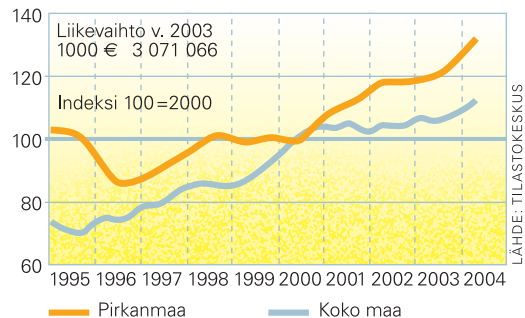

Kauppias *Heikki Takamäki*, Rauta-Otra.

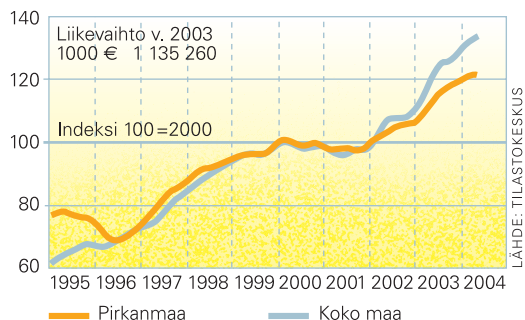
Vähittäiskauppa, liikevaihdon kehitys

Tukkukauppa, liikevaihdon kehitys

Moottoriajoneuvojen ja polttonesteiden kauppa, liikevaihdon kehitys

Nyt panostetaan kotiin

Rautakauppojen kilpailu kiristyy ja kansainvälistyy

Rakennusalan vähittäiskaupan liikevaihto kasvoi vuoden 2004 tammi-elokuussa 8 %. Kauppias *Heikki Takamäki* tamperelaisesta Rauta-Otrasta sanoo vahvan kasvun syyksi kuluttajien innostuksen asuntojen hankintaan ja remontointiin.

– Vielä pari vuotta sitten suomalaiset tekivät ulkomaanmatkoja tai hankivat kodinelektroniikkaa. Nyt rahaa si-
joitetaan kodin hankintaan, sen korjaukseen ja sisustamiseen.

– Asuntokauppaa ruokii tietysti alhainen korkotaso. Matala inflaatio pitää puolestaan remonttikustannukset kohtuullisina. Kun tähän lisätään kuluttajien vahva luottamus omaan talouteensa ja Pirkanmaalla vielä asukasluvun nopea kasvu, ei ole ihme, että rautakauppojen ovet käyvät tiheään – yhden asuntokaupan seurauksena kun tehdään keskimäärin kolme remonttia tai muunlaista kodinkorjausta.

Kuluttajien kiinnostuksen lisääntymistä ja kaupan vilkastumista seuraa kilpailun kiristyminen. Rakennusalan kansainväliset myymäläketjut perustavat parhaillaan myymälöitään Pirkanmaalle. Ruotsalaisen Clas Ohlson -ketjun liike aloitti Tampereen keskustassa keväällä 2004. Saksalainen Bauhaus avataan Pirkkalassa loppuvuonna.

– Hintakilpailu kiristyy, se on selvä, Takamäki toteaa.

– Parin vuoden päästä nähdään, syntykö rakennusallle yhtä tiukka hintakisa kuin mitä päivittäistavarakaupassa nyt käydään.

– Hintojen laskusta seuraa tietysti, että kauppa pyrkii ostamaan tuotteet niin edullisesti kuin mahdollista, mikä ankarassa kilpailussa voi lopulta johtaa tuontituotteiden tarjonnan lisääntymiseen kaikissa rakennusalan liikkeissä.

Takamäki uskoo, että osa myymälöistä vastaa hintakilpailuun paitsi tarkistamalla omaa hinnoitteluaan myös panostamalla palveluun ja tuotevalikoimaan.

– Rakennusalan myymälät jakautuvat siis ruokakauppojen tapaan noutotai hyllymyymälöihin ja asiakaspalveluun panostaviin liikkeisiin. Rautakaupassa jako on tosin asiakkaan kannalta merkittävämpi kuin ruokakaupassa, sillä erikoisliikkeessä asiakas tarvitsee usein neuvoja ja opastusta.

– Rakennusalan hintavertailukaan ei ole yksinkertaista. Asiakas tietää harvoin kaikkia vertailuun vaikuttavia seikkoja, esimerkkinä vaikkapa tuotteen materiaalin vaikutus sen kestävyteen. Halvimman ostaminen voi lopulta tulla kalliiksi, toisaalta keskihintainen eli edullinen voi olla laadultaan riittävä kalleimpaan vaihtoehtoon verrattuna.

Majoitus- ja ravitsemisala

Majoitus- ja ravitsemisalan liikevaihtokäyrä osoittaa vähiästä laskua vuonna 2004 sekä Pirkanmaalla että koko maassa. Palkkasummakäyrä osoittaa samaan aikaan kasvua.

Liikevaihdon laskua selittää olutravintoloiden myynnin väheneminen. Oluen vähittäismyyntihinnan alennuksen seurauksena kuluttajat nauttivat juomansa kotona ja ravintoläkäynnit ovat vähentyneet. Tampereen ruokaravintoloiden myyntiin sateinen kesä vaikutti positiivisesti, sillä turistien lisäksi monet paikalliset asukkaat viettivät lomaansa kaupungissa ja kävivät ravintoloissa. Ruokaravintolat uskovat liikevaihdon kasvavan hieman myös loppuvuonna 2004. Ala rekrytoi osa-aikaisia tarjoilijoita. Pätevintä uutta työvoimaa löytyy ammattikoulutuksen työharjoittelijoista.

Tampereella matkailuala saavutti kesälle 2004 asettamansa tavoitteet. Festivaaleilla ja erilaisissa tapahtumissa oli kävijöitä keskimäärin odotetun mukaisesti. Myös kongresseihin ja seminaareihin saapui osallistujia odotetusti. Tampereella järjestettyjen kansainvälisten kongressien osallistujamäärä oli vuoden 2004 alkupuoliskolla keskimäärin 253 henkilöä, mikä vastaa alan kansainvälistä keskiarvoa. Vuonna 2004 Tampere-talossa järjestetään kaikkiaan lähes 400 kongressi- ja näyttelytapahtumaa. Vuonna 2005 tapahtumien määrän ennakoitua vähenevän Tampere-talon näyttelyhallin korjauksen vuoksi.

Suomen suosituimpiin perhematkailukohteisiin kuuluvassa Särkänniemessä oli kesällä 2004 kävijöitä 645 000, mikä on 3 % vähemmän kuin edellisessä kesänä. Vuonna 2005 Tampereen Särkänniemi Oy investoi Suomen ensimmäiseen Volare-vuoristorataan. Sen myötä kävijämäärän odotetaan kasvavan.

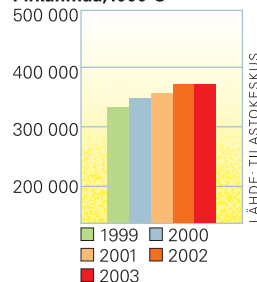
Tammi-heinäkuussa 2004 Tampereen hotellien käyttöaste oli 62,1 %. Luku on sama kuin edellisessä vuonna. Tampereen käyttöaste oli Helsingin käyttöasteen (62,8 %) jälkeen maan korkein. Pirkanmaan hotellien käyttöaste oli 52,9 % ja koko maan 47,5 %.

Tampereen majoituskapasiteetti supistui vuoden 2004 alussa, kun yksi kaupungin suurista hotelleista suljettiin laajennusrakentamisen vuoksi. Laajennus otetaan käyttöön kesällä 2005 ja se lisää kaupungin majoituskapasiteettia 263 huoneella. Tampereella on lähivuosina suunnitteilla myös muita hotellien laajennus- ja rakennushankkeita.

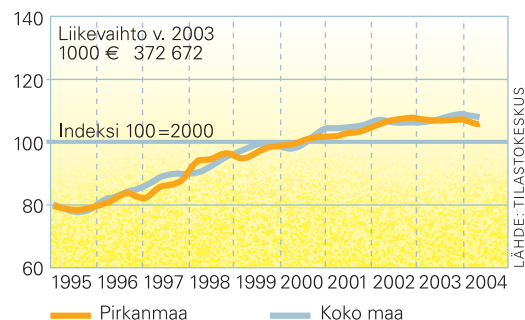
Majoitusalan liikevaihdon kehitys on ollut vuonna 2004 positiivista ja kasvun odotetaan jatkuvan seuraavana vuonna. Kapasiteetin lisääntymisen seurauksena ala tarvitsee uutta työvoimaa vuonna 2005.

Pirkanmaan klusterianalyysin alustavien tulosten mukaan matkailuala ei merkittävästi kasva. Ala hyötyisi uusista ideoista, joiden avulla alueen matkailupalvelut erottuisivat kilpailijoistaan. Uutta liiketoimintapotentiaalia synnyttävät väestön ikääntyminen ja kuluttajien lisääntyvä elämysten etsiminen.

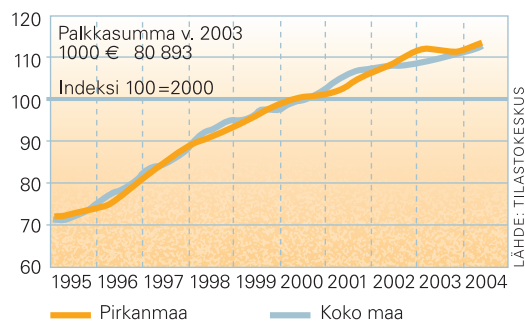
Majoitus- ja ravitsemisala, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

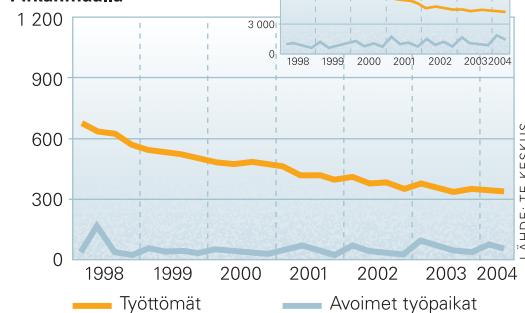
Majoitus- ja ravitsemisala, liikevaihdon kehitys

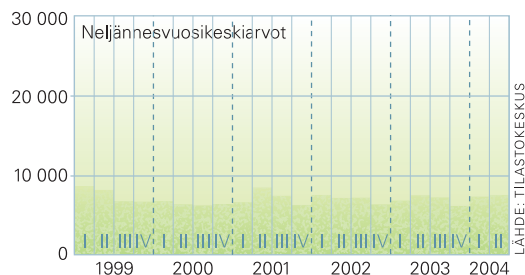
Majoitus- ja ravitsemisala, palkkasumman kehitys

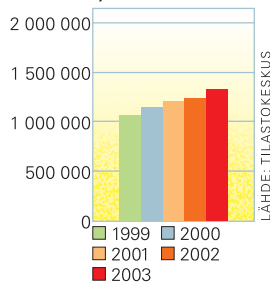
Majoitus- ja ravitsemisala, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

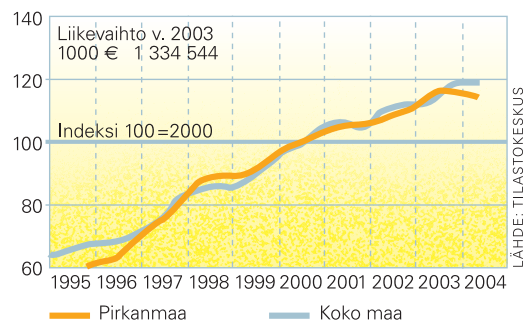
Majoitus- ja ravitsemisala, työlliset, Pirkanmaa

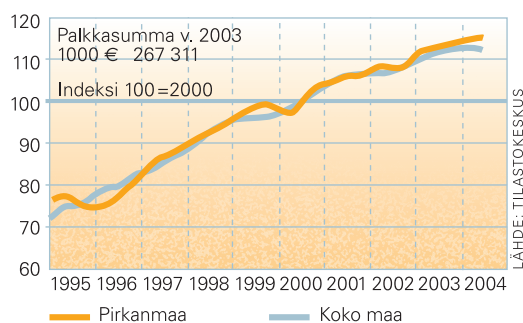
Liikenne, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

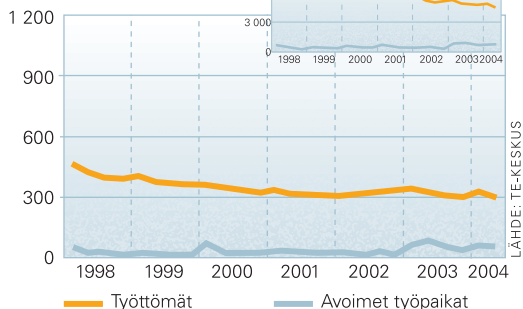
Liikenne, liikevaihdon kehitys

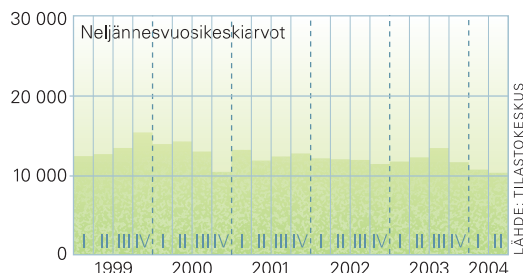
Liikenne, palkkasumman kehitys

Liikenne, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

Liikenne, työlliset, Pirkanmaa

Liikenne

Maa-, vesi- ja ilmailiikenne, liikennettä palveleva toiminta, posti- ja teleliikenne

Liikenteen liikevaihtokäyrän tasainen kehitys kääntyi Pirkanmaalla lievään laskuun vuoden 2004 alussa. Palkkasumma jatkaa lievää nousua.

Tampere-Pirkkalan lentoaseman matkustajamäärä nousee Ilmailulaitoksen arvion mukaan 500 000:een vuonna 2004. Lentoaseman matkustajamäärä lähti voimakkaaseen kasvuun, kun halpalentoyhtiö Ryanair aloitti siellä liikennöinnin vuonna 2003. Jos kaikki suunnitellut ulkomaan reittilennot toteutuvat, talvella 2004–2005 Tampere-Pirkkalasta lähtee arkipäivisin 18 reittilentoa, joista 10 suuntautuu ulkomaille ja 8 kotimaahan.

Rautateillä henkilöliikenteen matkustajamäärä kasvoi vuoden 2004 tammi-elokuussa 2 % edellisvuoteen verrattuna. Tampereen kautta kulkevien matkustajien määrä kasvoi 4,3 % ja matkustajamäärä välillä Tampere-Helsinki-Tampere 4,2 %. VR uudistaa henkilöliikenteen kalustoaan vuosina 2005–2006 ja muun muassa Pendolino-junien määrä nousee nykyisestä yhdestätoista kahdeksantoista. Uutta kalustoa otetaan käyttöön myös Pirkanmaalla.

Kotimaan tavaraliikenne lisääntyi rautateillä 3,5 % tammi-elokuussa 2004. Kasvun odotetaan jatkuvan loppuvuonna samansuuruisena.

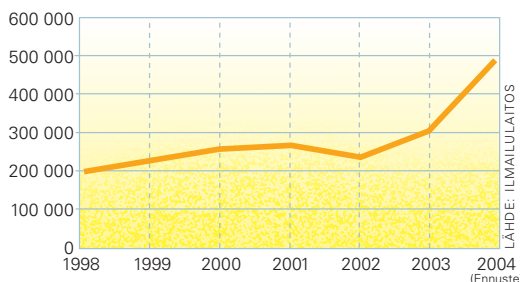
Autoveron alennuksen seurauksena lisääntynyt yksityisautoilu ei ole vähentänyt bussiliikenteen matkustajamääriä Tampereen ja sen ympäristökuntien välillä. Tampereen sisäisessä bussiliikenteessä matkustajamäärät ovat sen sijaan hiukan laskeneet vuoden 2004 aikana. Kehitystä selittää ympäristökuntien muuttovoiton aiheuttama väestönkasvu ja sen seurauksena lisääntyvä työmatkaliikenne Tampereen ja ympäristökuntien välillä.

Vuonna 2004 Tampereen seudulla liikennöi noin 400 taksia, joista 300 Tampereella. Taksitilauksen määrä on kasvanut voimakkaasti vuoden 2004 aikana, kahtena edellisenä vuonna tilaukset vähenivät. Tampereen taksitilauksista 15–20 % on yhteiskunnallista palveluajoa eli vanhus-, vammaisten tai koululaisten kuljetuksia.

Teitä pitkin kulkevan tavaraliikenteen kuljetukset ovat lisääntyneet Pirkanmaalla ja koko maassa vuoden 2004 aikana. Positiivisen kehityksen odotetaan jatkuvan.

Ammattitaitoisten autonkuljettajien rekrytointi on vaikeutunut sekä henkilö- että tavaraliikenteessä.

Tampere-Pirkkalan lentoaseman matkustajamäärän kehitys

Palvelualan potentiaali saatava käyttöön

Liike-elämän palvelujen ja hyvinvointipalvelujen toimialoilla työskenteli vuoden 2004 toisella neljänneksellä 46 % pirkanmaalaisista. Kun yhä korkeampaa koulutusta vaativaa teollisuustyötä siirtyy halvan työvoiman maihin, palvelualan pitäisi tulevaisuudessa kyetä työllistämään yhä suurempi osa maamme väestöstä. Työllisyyttään kasvattaakseen palvelusektori tarvitsee välttämättä lisää tuottavuutta ja vientituloja. Siksi sen on ryhdyttävä kehittämään toimintojaan ja vahvistamaan kansainvälistä kilpailukykyään. OECD:n mukaan Suomen palvelualan tuottavuus on, pankkipalveluja lukuunottamatta, jäsenmaiden heikoimpia. Myös alan t&k-panostuksissa ja viennissä Suomi on yli kymmenen vuoden ajan sijoittunut OECD-maiden välisissä vertailuissa kolmen viimeisen maan joukkoon.

Väestön nopea ikääntyminen lisää hoiva- ja vapaa-ajan palvelujen tarvetta kaikissa Länsi-Euroopan maissa. Pirkanmaalla, kuten koko Suomessa, yksityissektori tuotti vuonna 2002 vain noin 10 % vanhusten kotihoidon palveluista ja noin 20 % kotipalveluista. Julkisen ja yksityisen sektorin pitkäjänteisellä yhteistyöllä sekä palveluja että niiden tarjontaa voitaisiin lisätä ja monipuolistaa.

Hyvinvointipalvelut

Sosiaali- ja terveyspalvelut, perus- ja ammatillinen koulutus, useita muita julkisia ja yksityisiä palveluja

Yksityisten hyvinvointipalvelujen liikevaihdon kasvu on vahvistunut Pirkanmaalla vuonna 2004. Koko maassa kasvu on samaan aikaan tasoittunut. Alan palkkasumma kasvaa koko maassa.

Yksityisistä sosiaalipalveluista valtaosa koostuu erilaisista palveluasumisen muodoista. Yksityisiä sosiaalipalveluyrityksiä ja ammatinharjoittajia oli Pirkanmaalla vuoden 2002 lopussa 131 ja ne työllistivät lähes 500 henkilöä. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 18 milj. euroa, missä on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 14,8 %.

Yksityisiä terveyspalveluja tuottavia yrityksiä ja ammatinharjoittajia oli Pirkanmaalla vuoden 2002 lopussa 1 120 ja ne työllistivät yli 1 600 henkilöä. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 122 milj. euroa. Liikevaihto kasvoi edellisvuoteen verrattuna 11,7 %. Yksityisiä terveyspalveluja tarjoavat muun muassa lääkäriasemat, hammashoitotilat ja laboratoriot.

Sosiaalipalveluja tuottaville yrityksille tärkein asiakasryhmä ovat kunnat, terveyspalveluyritysten asiakkaista valtaosa on yksityishenkilöitä. Pirkanmaan sosiaalipalveluyrityksistä 60 % ja terveyspalveluyrityksistä 40 % arvioi henkilöstömääränsä kasvavan vuosina 2005–2008. Sosiaalipalveluyrityksissä ammatitaitoisen työvoiman rekrytointi on vaikeutunut vuoden 2004 aikana.

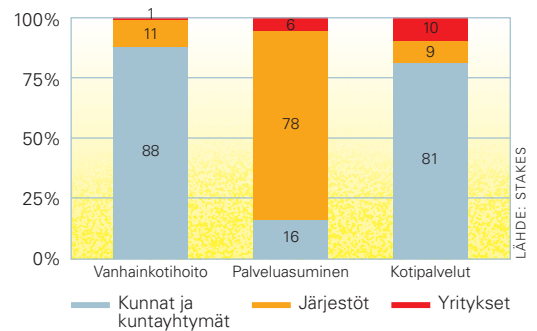
Hyvinvointipalvelujen positiivisia kehitysnäkymiä tukevat väestön

ikäntymisen seurauksena lisääntyvä palvelujen tarve sekä julkisen sektorin kasvava kysyntä. Kilpailun seurauksena yritykset pyrkivät kehittämään uusia palvelukonsepteja.

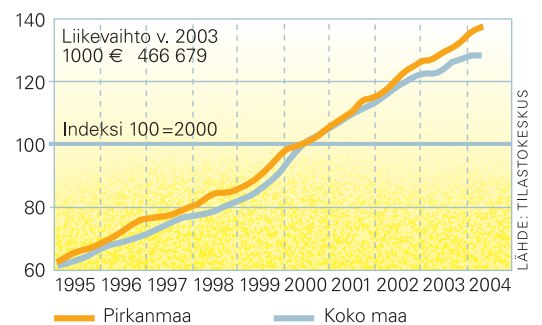
Vapaa-ajan liikuntapalveluja tarjoavien yritysten asiakasmäärät ovat viime vuosina kasvaneet nopeasti. Kehittyvällä alalla kilpailu on tiukkaa, mikä osaltaan tehostaa sekä palvelujen monipuolistumista että liiketoiminnan muutoutumista. Liikunnasta näyttäisi olevan tulossa työsuhte-etu, sillä yhä useammin kuntosalit tai ryhmäliikuntatuharrastuksen maksaa ainakin osittain työnantaja.

Tampereen seudun kunnat käyttivät vuonna 2002 sosiaali- ja terveys-toimen kustannuksistaan yksityisten palveluiden ostoon 2–10 %. Eniten ostettiin palveluasumisen, päihdehuollon ja lastensuojelun palveluja. Pirkanmaan klusterianalyysin mukaan hyvinvointipalvelujen muutoksen keskeisiä tekijöitä ovat julkisen sektorin siirtyminen palvelujen tuottajasta tilaajaksi sekä lainsäädännön muutokset, jotka luovat markkinoita yksityisille toimijoille. Palvelujen tarjonta laajenee tulevaisuudessa uusien palvelukonseptien kehittämisen myötä. Palvelujen tuottamisen tavat muuttuvat ja yritystoiminnalle syntyy lisää tilaa. Yritysten liiketoiminnallinen näkemys vahvistuu, yritykset ketjuuntuvat ja toimijoiden koko kasvaa.

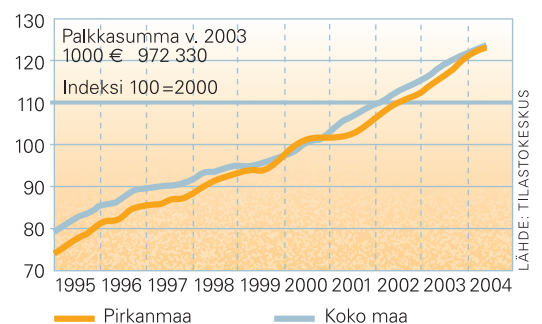
Eri palveluntuottajien osuudet ikääntyneiden palveluissa Pirkanmaalla vuonna 2002

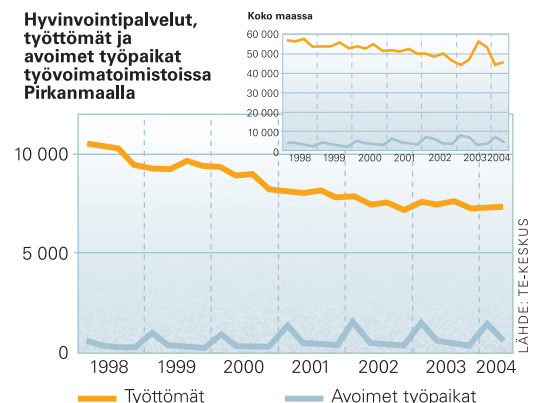
Hyvinvointipalvelut, liikevaihdon kehitys

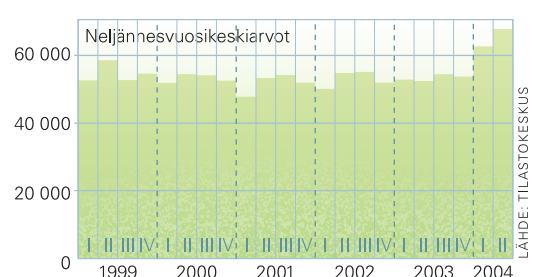
Hyvinvointipalvelut, palkkasumman kehitys

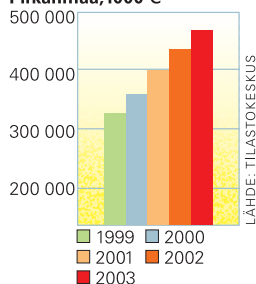
Hyvinvointipalvelut, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

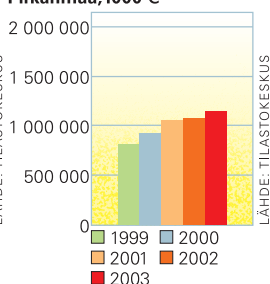
Hyvinvointipalvelut, työlliset, Pirkanmaa

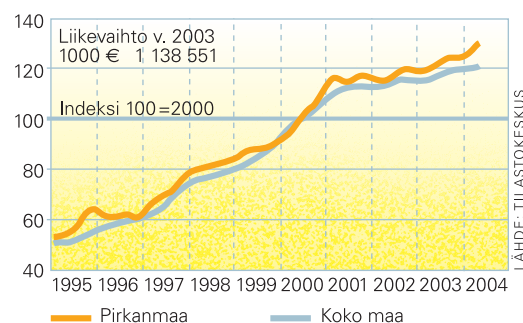
Hyvinvointipalvelut, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

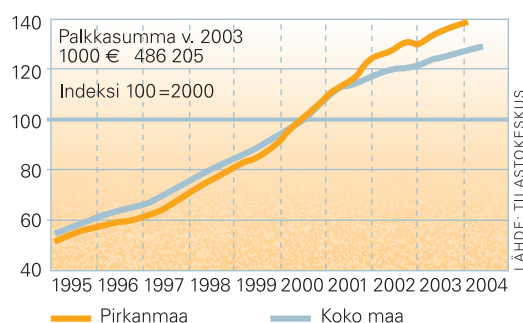
Palvelut liike-elämälle, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

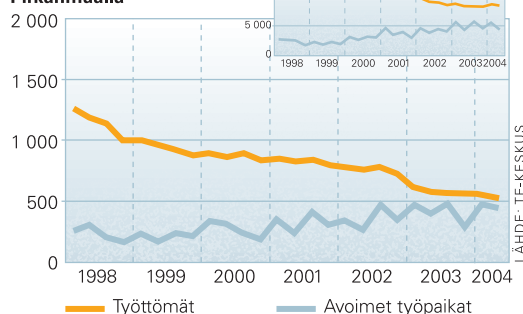
Palvelut liike-elämälle, liikevaihdon kehitys

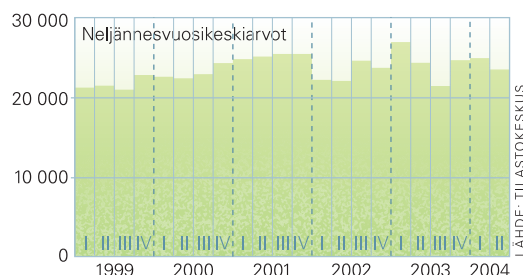
Palvelut liike-elämälle, palkkasumman kehitys

Palvelut liike-elämälle, työttömät ja avoimet työpaikat työvoimatoimistoissa Pirkanmaalla

Palvelut liike-elämälle, työlliset, Pirkanmaa

Palvelut liike-elämälle

Mm. sijoitus- ja kehitysyhtiötoiminta, pankit, tietojenkäsittely, tilintarkastus-, lakiasia- ja mainospalvelut, henkilöstönvuokrauspalvelut, kiinteistöpalvelut

Pirkanmaan liike-elämän palvelujen liikevaihdon nousu on vahvistunut vuoden 2004 aikana. Palkkasumma jatkaa kasvuaan sekä Pirkanmaalla että koko maassa.

Palvelutyönantajien barometrin mukaan alan pirkanmaalaiset yritykset arvioivat myyntinsä kasvavan 3,7 % vuonna 2004. Voimakkainta kasvua odotetaan henkilöstö-, kiinteistö- ja tietopalvelualoilla.

Henkilöstönvuokraus- ja rekrytointipalvelujen liikevaihdon ennustetaan kasvavan 20 % vuonna 2004. Yrityksen työvoimatarpeen kokonaisvaltaiseen arviointiin perustuvan rekrytointipalvelun kysyntä kasvaa. Vuokratyövoiman voimakkain kysyntä kohdistuu IT- ja metallialan ammattilaisiin, pulaa on taloushallinnon osaajista.

Kiinteistöpalveluissa kireä kilpailu pitää kannattavuuden alhaisena. Yritysfuusioiden seurauksena alalle on syntynyt isoja yrityksiä, jotka pystyvät tarjoamaan laajoja palvelukokonaisuuksia. Niiden asiakkaat ovat usein kiinteistöjen hallinnointiyhtiöitä. Uutta liiketoimintapotentiaalia synnyttää julkisen sektorin lisääntynyt kysyntä turva-, vartiointi- ja hoivapalveluista. Alan yritykset kärsivät työntekijäpulasta.

Rakentamista palvelevat suunnittelutoimistot odottavat liikevaihtonsa kasvavan vuosina 2004 ja 2005, sillä asunto-, liiketila- ja korjausrakentamisen arvioidaan lisääntyvän. Alalla on pula pätevistä suunnittelijoista.

Asianajotoimistot ennakoivat liikevaihdon tasaisen kasvun jatkuvan vuonna 2004. Ammattitaitoisen henki-

löstön rekrytointi on Pirkanmaalla vaikeaa.

Mainosbudjettien kasvusta huolimatta mainostoimistot odottavat nol-lakasvua vuodelle 2004. Median digi-talisoitumisen seurauksena mainonnan tuotantokustannukset ovat laske-neet ja asiakasyritysten mainosbud-jeteista iso osa sijoitetaan mediaku-luihin.

Osaamisintensivisiä liike-elämän palveluja ovat muun muassa rahoitus- ja sijoituspalvelut, tilintarkastus- ja la-kiasiainpalvelut, mainospalvelut, hen-kilöstönvuokraus- sekä IT-alan pal-velut. Alan pirkanmaalaiset yritykset ovat verkostoitumassa – myös kan-sainvälisesti – vastatakseen kysyn-tään, joka kohdistuu yhä monipuoli-sempiin ja laaja-alaisempiin palvelui-hin. Yrityksillä on Pirkanmaan lisäksi asiakkaita ympäri Suomea ja myös ul-komailla.

Pirkanmaan klusterianalyysi arvioi osaamisintensivisten liike-elämän pal-velujen kehittyvän erikoistuneiden, kansainvälisen tason asiantuntija-palvelujen osalta ja taantuvan yleis-ten, rutiininaimaisten palvelujen osal-ta. Alan haasteisiin voidaan vasta-ta kehittämällä valmiuksia kansainvä-listymiseen ja sähköiseen liiketoimin-taan sekä tiivistämällä yritysten ja kor-keakoulujen yhteistyötä rekrytointnis-sa, koulutuksessa ja t&k-toiminnas-sa. Yritysten on kyettävä tulkitsemaan toimintaympäristönsä muutoksia ja muuttumaan perinteisistä asiantunti-jaorganisaatioista asiantuntijapalveluja markkinoiviksi liikeyrityksiksi.

Informaatiosektori

Palvelutuotanto, sisältötuotanto

Palvelutuotanto: tietojenkäsittelypalvelu, teleliikenne sekä viihde-elektroniikan, tietokonealaitteistojen ja tietoliikennevälineiden tukukauppa.

Sisältötuotanto: kustantaminen, liikkeenhoidon konsultointi, mainos- ja viestintäpalvelut, radio-, tv- ja elokuvatoiminta sekä uutistoimistot.

ICT-palvelutuotannon liikevaihto on kasvanut Pirkanmaalla koko maata nopeammin 2000-luvun alusta lähtien. Palkkasumman kasvu tasoittui vuonna 2003.

ICT-sisältötuotannon liikevaihdon ja palkkasumman kasvu tasoittuivat vuoden 2004 aikana sekä Pirkanmaalla että koko maassa.

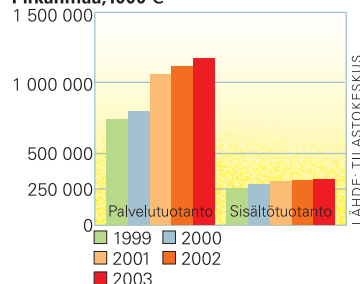
Tampereen kauppakamarin teettämän ICT-barometrin mukaan Pirkanmaalla toimivista alan yrityksistä 60 % arvioi suhdanteiden paranevan loppuvuonna 2004. Yrityksistä 40 % odottaa suhdanteiden pysyvän ennallaan eikä yksikään siis usko niiden heikkenevän. Vuoden 2004 alkupuolella 36 % yrityksistä oli lisännyt henkilöstöään ja 34 % arvioi henkilöstömääränsä kasvavan myös loppuvuonna. Barometri toteutettiin elokuussa 2004 ICT-toiminnan keskuksissa Tampereella, Espoossa, Oulussa, Turussa, Keski-Suomessa ja Pohjanmaalla. Kaikista vastanneista Pirkanmaan yrityksillä oli myönteisimmät suhdanneodotukset.

ICT-alan kasvua pitää yllä asiakasyritysten toimintojen ulkoistaminen. Yritykset suuntaavat tietotekniikka-investointejaan muun muassa verkostoitumisen tehostamiseen. Myös julkinen sektori on alkanut vähitellen siirtää tietotekniikan toimintojaan alan yhtiöille.

Tulevaisuudessa asiakasyritykset etsivät yhä enemmän strategisia kumppanuuksia eli valitsevat ICT-kumppanikseen yhden yrityksen, jonka tehtävä on yhdistää kaikki asiakasyrityksen teknologiajärjestelmät tukemaan toisiaan ja siten koko yrityksen toimintaa.

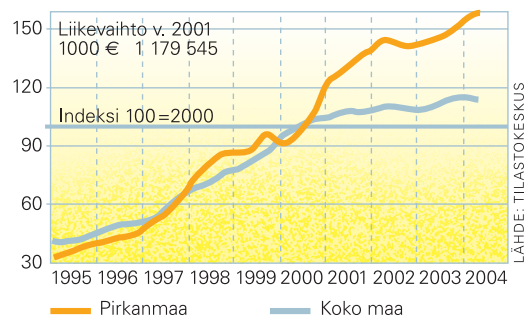
Pirkanmaan klusterianalyysin mukaan ICT-alan tulevaisuuden merkittävimpiä haasteita ovat globalisaation myötä kiristynyt kilpailutilanne, verkostoitumisen kasvavat vaatimukset ja teknologian nopea kehitys. Tulevaisuuden liike-toiminta-alueita ovat osaamisen soveltaminen Pirkanmaan perusteellisuuteen ja sähköisten palvelujen kehittäminen. Myös terveysteknologian ja tietoturvan sovellukset lisääntyvät. Alan kehitys turvataan ylläpitämällä korkeatasoista tutkimusta ja koulutusta, edistämällä tiedon kaupallistamista, kasvattamalla tutkimusyhteistyötä liike-elämän kanssa ja tukemalla uutta yritystoimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä.

ICT-palvelu- ja sisältötuotanto, liikevaihdon kehitys, Pirkanmaa, 1000 €

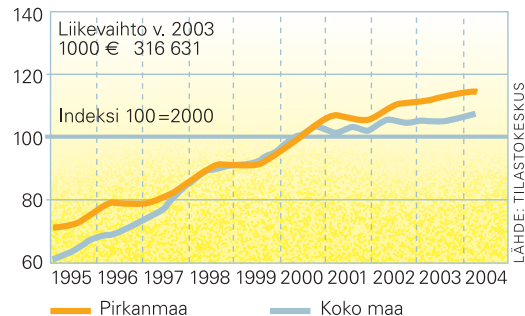
LÄHDE: TILASTOKESKUS

ICT-palvelutuotanto, liikevaihdon kehitys

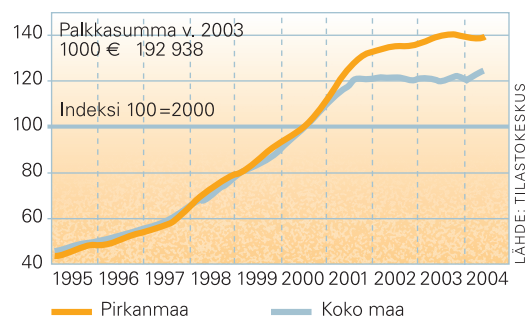
LÄHDE: TILASTOKESKUS

ICT-sisältötuotanto, liikevaihdon kehitys

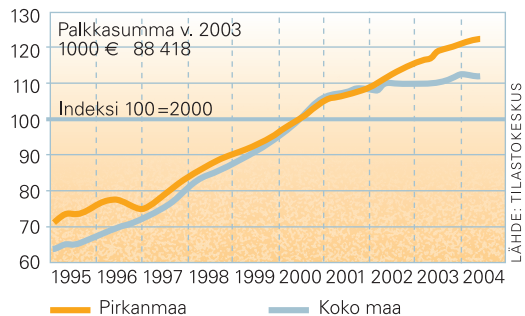
LÄHDE: TILASTOKESKUS

ICT-palvelutuotanto, palkkasumman kehitys

LÄHDE: TILASTOKESKUS

ICT-sisältötuotanto, palkkasumman kehitys

LÄHDE: TILASTOKESKUS

Osaamiskeskustoimialat

Informaatio- ja kommunikaatioteknologia, koneenrakennus ja automaatio, viestintä, terveysteknologia sekä asiantuntijapalvelut

Valtakunnalliseen osaamiskeskusohjelmaan osallistuvat Pirkanmaalta Tampereen seutukunnassa toimivat osaamiskeskukset: informaatio- ja kommunikaatioteknologia, koneenrakennus ja automaatio, terveysteknologia sekä viestintä.

Osaamiskeskusalojen kehitystä seurataan toimialaluokittelua laajemmin. Esimerkiksi koneenrakennuksen ja automaation kehityksessä ovat metalliteollisuuden lisäksi mukana muun muassa koneenrakennuksen komponenttitoimittajat muilta teollisuuden aloilta (esimerkiksi kumiteollisuudesta) sekä alaan liittyvät palvelut (esimerkiksi insinööritoimistot). Jotkut toimialat voivat siten olla mukana usean osaamiskeskuksen seurannassa.

Tilastokeskuksen vertailun mukaan informaatio- ja kommunikaatioteknologian eli ICT:n henkilöstömäärän kehitys on ollut positiivisinta Tampereen seutukunnassa. Kasvuseutukuntien eli Oulun, Jyväskylän, Tampereen, Turun ja Salon sekä Helsingin ICT-keskuksista Tampereen henkilöstömäärä on kasvanut 2000-luvulla eniten. Positiivinen kehitys osoittaa yritysten, rahoittajien ja yhteistyökumppaneiden luottavan Tampereen seudun ICT-osaamiseen. Maailman ja Suomen parantuneet talousnäkymät sekä Tampereen alueen vetovoima luovat edellytykset positiivisen kehityksen jatkumiselle.

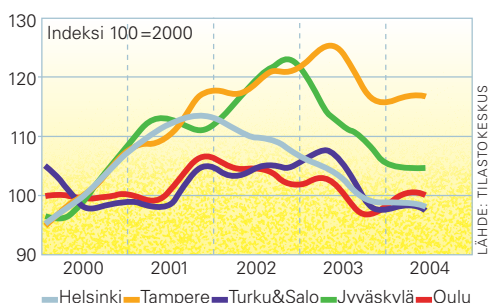
Matkailualan valtakunnallinen, verkostomuotoinen osaamiskeskus perustettiin vuonna 2003. Sen kokous- ja kongressimatkailun osaamisalaa koordinoi Tampere Convention Bureau. Tavoitteina ovat muun muassa kokousmatkailun oheishjelmien tuotteistaminen ja markkinoinnin tehostaminen.

Tampereen seudun alueellinen asiantuntijapalvelujen osaamiskeskus on ainut asiantuntijapalvelujen kehittämiseen erikoistunut osaamiskeskus Suomessa. Se tukee erityisesti aloittavien ja pienten yritysten

toimintaa tarjoamalla niille liiketoiminnan käynnistämiseen ja edistämiseen tähtäviä palveluja. Näin yrityksille jää resursseja ydinosaamisensa kehittämiseen. Asiantuntijapalvelujen verkoston kautta yritykset saavat käyttöönsä esimerkiksi rahoituksen hankkimiseen, tuotteiden kaupallistamiseen tai markkinointiin liittyvää osaamista. Asiantuntijapalvelujen osaamiskeskus pyrkii parantamaan yritysten toimintamahdollisuuksia myös ohjaamalla Tampereen seudun tutkimustoimintaa yritysten tarpeiden suuntaan tuotteiden ja liiketoiminnan kehittämisessä.

Asiantuntijapalvelujen osaamiskeskus aloitti vuonna 2004 toimintansa TIBO eli Tampere International Business Office. Sen tehtävä on vahvistaa alueen avainklustereita lisäämällä kansainvälisiä investointeja ja kasvuhakuisten ulkomaisten yritysten sijoittumista Tampereen seudulle.

ICT-toimialojen henkilöstömäärän trendit seutukunnittain

LÄHDE: TILASTOKESKUS

BioneXt

Terveysteknologian osaamiskeskus BioneXt Tampere -ohjelman tavoite on kehittää Tampereen seudusta kansainvälisesti merkittävä bioteknologian erikoisalojen keskittymä. Yksi BioneXtin tehtävä on turvata ohjelmaan kuuluvien yritysten rahoitus kotimaisin ja ulkomaisin sijoituksin. Ohjelman kokonaisuuden ylittää 18 milj. euroa vuonna 2004. BioneXt rahoittaa muun muassa solu- ja kudosteknologiaa Regea, josta on tarkoitus kehittää Pohjoismaiden johtava solu- ja kudosteknologia keskus. Regean toiminnan aloittaa luopankki vuonna 2005.

Neogames

Informaatio- ja kommunikaatioteknologian osaamiskeskus Neogames, joka kehittää tietokonepelejä viihdeteollisuuden vakavasti otettavaksi haaraksi. Neogames ja Tekes aloittavat vuonna 2004 peliyritysten Fenix Games Business Programme -kehitysohjelman. Sen tavoite on vahvistaa pelialan yritysten liiketoimintaosaamista ja edistää alan verkostoitumista.

Mobiilit matkailupalvelut

Viestinnän osaamiskeskus koordinoi valtakunnallista Matkailijan mobiilit multimediaalipalvelut -hanketta, jossa rakennetaan maakuntakohtaisia matkailun mobiilipalveluja. Pirkanmaalla hankkeen painopiste on kokous- ja kongressimatkailussa. Kokousmatkailun mobiilipalveluissa kehitetään tarjousliikenteen ja kokousten oheishjelmien päivittämistä tekstiviestien avulla.

Pirkanmaan teknologiastrategia ja seutukuntien vahvuudet

Pirkanmaan teknologiastrategiassa esitellään alueen seutukuntien panoskohteet eli jokaisen seutukunnan taloudelliseen kehitykselle merkitykselliset toimialat. Panoskohteet on määritellyt kunkin seutukunnan yritysten, kuntien ja elinkeinoelämän edustajien yhteistyönä syyskuun 2003. Tullevaa kehitystä seutukunnissa tuetaan rahoittamalla panoskohteiden vahvistamiseen tähtäviä, yksittäisten yritysten tai yritysryhmien hankkeita. Panoskohteiden kehittämisen tärkeitä osa-alueita ovat koulutus ja verkostoituminen.

Kaikkien Pirkanmaan seutukuntien kehitys tukeutuu Tampereen yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja eri tutkimuslaitosten osaamiseen. Niiden tarjoama korkeatasoinen koulutus sekä tutkimustyö ja sen tulosten hyödyntäminen vahvistavat koko Pirkanmaan kehitystä ja vetovoimaisuutta.

Tuloksellinen innovaatiopolitiikka edellyttää, että kehittämistoimenpiteitä suunnataan harkitusti korkeakoulujen huippuyksiköiden kehittämiseen, yritysten kansainvälistymisen tukemiseen ja alueen perinteisten toimialojen uudistamiseen.

Seutukuntien panoskohteet

Luoteis-Pirkanmaa

- metalliala
- puun jatkojalostus
- logistiikka
- elektroniikka

Lounais-Pirkanmaa

- metalliala
- sisustusala
- kumi- ja muoviala
- laukku- ja piennahkatavara-ala

Tampereen seutu

- koneenrakennus ja automaatio
- informaatio- ja kommunikaatioteknologia
- viestintä- ja mediapalvelut
- terveysteknologia
- osaamisintensiiviset yrityspalvelut
- kokous- ja kongressimatkailu

Ylä-Pirkanmaa

- muoviala
- kierrätys, esimerkiksi uusiomateriaalien jalostus
- puuala, esimerkiksi bioenergian tuotanto
- hyvinvointipalvelut
- metalliala
- informaatioteknologia

Kaakkois-Pirkanmaa

- elintarvikeala
- pienyritystoiminta
- tekstiiliala
- metalliala
- muoviala

Etelä-Pirkanmaa

- automaatio
- kansainvälinen kauppa

Pirkanmaan talous

Toimialojen nykytila ja näkymät

on ajankohtainen katsaus Pirkanmaan talouden kannalta keskeisimpien toimialojen nykytilanteeseen ja lähikuukausien näkymiin. Katsaus on tarkoitettu yritysten, kuntien ja elinkeinoelämän tukiohjelmoijien käyttöön niiden analysoimiseksi ja ennakoimiseksi omia toimiaan.

Pirkanmaan TE-keskuksen, Tampereen kauppakamarin, Pirkanmaan liiton ja Tampereen kaupungin elinkeinokeskuksen tuottama julkaisu on syntynyt läheisessä yhteistyössä alueellisten toimialajärjestöjen kanssa. Perusaineistona ovat Tilastokeskuksen tätä tarkoitusta varten kokoamat tuoreimmat liikevaihto- ja palkkasummatilastot sekä Pirkanmaan TE-keskuksen työvoimatilastot. Kehitystä ja käytännön liiketoiminnan tulevaisuuden näkymiä ovat arvioineet kunkin toimialan asiantuntijat yrityksistä ja toimialajärjestöistä.

Alueellinen talouskatsaus ilmestyi ensimmäisen kerran helmikuussa 2002. Katsaus julkaistaan sisällön painopisteitä vaihdellen kahdesti vuodessa. Toivomme yritysten ja muiden organisaatioiden edustajilta aktiivista palautetta ja kehittämisajatuksia, niin että katsauksesta muodostuisi hyödyllinen työkalu Pirkanmaan ja sen elinkeinoelämän kehittämiseen.

PIRKANMAAN LIITTO

Pirkanmaan liitto

Maakunnan kehittäjä ja edunvalvoja, maakunnan tunnetuksi tekijä

- edunvalvonta
- maakuntasuunnittelu
- aluekehitysohjelmien
- maakuntakaavoitus

www.pirkanmaa.fi

Pirkanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan palvelukeskus

- neuvontapalvelut
- kehittämispalvelut
- koulutuspalvelut
- rahoituspalvelut

www.te-keskus.fi

TAMPEREEN KAUPPAKAMARI

Tampereen kauppakamari

Elinkeinoelämän kansallisten ja kansainvälisten verkostojen rakentaja

- edunvalvonta
- koulutustoiminta
- jäsenpalvelut
- viranomaisneuvottelut

www.tampereenkauppakamari.fi

Tampereen kaupunki, elinkeinokeskus

Elinkeinoelämän kehittäminen

- elinkeinostrateginen linjaus
- kehittäjäverkoston yhteistyö
- yritystoimintaympäristön kehittäminen
- toimialojen kehittäminen

www.tampere.fi
www.tamperebusiness.com